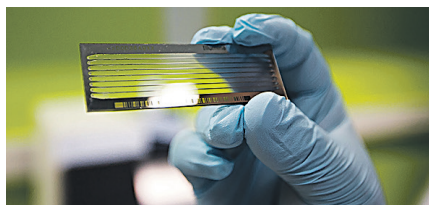

Eestlase firma turvab Sotši olümpiat

Olümpiamängude turvahanke võitis Mark Lutsule kuuluv AN-Security, mis paneb välja 3000 inimesest koosneva meeskonna. lk 2-3

450 000 eestlase geeniproovid

Tartu ülikool tahab teha Eesti elanikele geenianalüüsi haigus-riskide väljaselgitamiseks. lk 4

Grünbergi kingitus Mällile

Linnart Mäli 75. sünni-aastapäevaks esietendub Niguliste kirikus Sven Grünbergi audio-visuaalne suurteos „Vaadates sisse”. lk 14

28.05

LEHTSALAT
potis

049
/tk

Üks mure vähem!

PRISMA

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 103 | TEISIPÄEV, 28. MAI 2013

ajaleht.epl.ee

Pensioni kogumisel loeb tulemus.

Parem rohkem kui vähem. lhv.ee/pension

LHV pensionifonde valitseb AS LHV Varahaldus. Tutvu LHV pensionifondide prospektiga ja küsi lisainfot lhv.ee/pension. Investeerimisfondi eelmiste perioodide tootlus ei tähenda lubadust ega viidet fondi järgmiste perioodide tootluste kohta.

LHV

JUHTKIRI

Kolm tilka verd tervise heaks

Kui üht uut ideed esitletakse valitsuserakonna esimehe tähtsas kõnes, on suur oht, et selle teema käsitus muutub liiga politiseerituks. Sellepärast tasub rõhutada, et personaalse tervishoiu idee, mida peaminister Andrus Ansip Reformierakonna üldkogul peetud kõnes pikalt kiitis, ei ole tegelikult tema peas sündinud, vaid tugineb Eesti geenivaramu juhi akadeemik Andres Metspalu tegemistele.

Metspalu on personaalse tervishoiu plussidest tänavu palju rääkinud. Tema ettepanek on juurutada Eestis seitsme aasta jooksul personaalse geenikaardi süsteem. Ettevõtmine läheks tema hinnangul maksma ligikaudu 60 miljonit eurot, võimalikuks tulevaseks kokkuhoiuks on Metspalu nimetanud 10% haigekassa eelarvest, mille suurus praegu on umbes miljard eurot.

Kokkuhoidu oodatakse sellest, et arstid saaksid geeniinfo põhjal öelda, mis haigused võivad inimest tulevikus ähvardada – nad hakkaksid andma ennetavaid ravi- ja elustiilisoovitusi, mille järgimine võimaldaks inimestel neid ohustavate haiguste riski vähendada.

„Ma näen selles Eesti inimeste tervelt elatud aastate kasvu, kvaliteetsemat ja pikemat elu. [...] See on uus põlvkond tervishoius: ennetav, personaalne, ennustav ja osaluslik,” tutvustas

Geenimeditsiinist
Personaalse tervishoiu
teema vajab kainemat
lähenemist kui hurraa-
optimism.

kiiresti edeneva geenimeditsiini võimalusi oma kõnes Ansip. Jah, geenimeditsiini edusammud avavad tervishoius uusi võimalusi. Jah, Eesti ei peaks reserveerima selles vallas endale

viimast vagunit, pigem vastupidi. Ent nn personaalse tervishoiuga kaasneb ka palju ettearvamatut ja küsitavat.

Kui Angelina Jolie sai teada, et tal on 87% rinnavähi ja 50% munasarjavähi tekke tõenäosus, lasi ta igaks juhuks oma rinnad eemaldada. Mida teie teeksite, kui saate teada, et teil või teie lapsel võib 50% tõenäosusega avalduda mõni tõsine haigus? Kas see teadmine teeks elu kergemaks või raskemaks? Millal hakkab haigekassa ennetavaid ravitegevusi rahastama ja millal ei hakka? Kui kindel on lubadus, et keegi ei kasuta geenianalüüsiga saadud andmeid inimese vastu?

Ansip kopeeris oma kõnes mitut geeniteadlase Metspalu lennukat mõtet. Peaminister võiks olla seda mitmetahulist teemat käsitledes tasakaalukam. Loodame, et ta on seda vähemalt kõnepidamisvälisel ajal, sest jutuks olev teema vajab kainemat lähenemist kui hurraaoptimism. ●

REPLIIK

Tõde on väärtus

Kui eelmisel nädalal meenutati aasta möödumist Silver Meikari artiklist „Erakondade rahastamisest. Ausalt” (PM 22.5.2012), puhkes arutelu, mis siis ikkagi on muutunud. Oli skeptilisi häáli, et kui enne oli must ainult üks, siis nüüd ka teised ning erakonnad kütavad ikka vanaviisi edasi ja kasu pole olnudki. Trööstitu pilt, kas pole? Aja-kirjanikuna ei saa ma seda skepsist jagada. Reaalsusest selgema pildi saamine, isegi kui me seetõttu kurvemaks muutume, ei tohiks küll ühelegi tõtt armastavale inimesele vastumeelt olla. Ülestunnistus otse parteide rahastamise kõõgipoolelt on väärtus omaette. Aga äkki Meikar vales, küsib mõni. Ega ma tea. Kuid tean, et tema vastastel on valetamiseks ilmselge põhjus. ● **Priit Simson**

Lk 10 Rein Ruutsoo: doktoritööde nõuded selgemaks

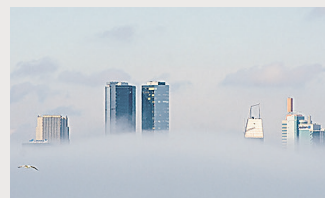
Lk 10 Ivar Unt: lammutame tondilossid!

U

UUDISED

UDU KÜTKES

Viimased kaks nädalat on pea igal õhtul mereäärsetele aladele kandunud tihe udu, mis püsib hommikuni. EMHI hinnangul on ilm soe ja meri külm ning udu võib püsida 2–3 nädalat. **Delfi**

VIGASTATUD KOTKAS

20. mail leiti Aulepa tuuleparagi servast vigastatud merikotkas. Kotkaklubi juhatuse liikme Renno Nellise sõnul sai kotkale saatustlikuks kokkupõrge tuuliku tiivikuga. **ERR**

Eestlase osalusega firma turvab 2014. aastal Sotši talimänge

Olümpia turvahanke võit tõstis Mark Lutsule kuuluva AN-Security Venemaa tippfirmaks ja tema sõnul langeb Sotši taliolümpiamängude turvamisel põhiraskus just tema osalusega firmale.

Andres Reimer
 andres.reimer@epl.ee

Suurärimehe Urmas Sõõrumaa endiste äripartnerite Mark Lutsu ja Jevgeni Klimovi vahel võrdsetes osades jaotatud turvafirma paneb taliolümpia ja sellele järgneva paraolümpia turvamiseks välja 3000 töötajast koosneva meeskonna. Juba praegu valvab ettevõtte olümpiamängude jääareeni Iceberg, kus peeti mullune iluuisutamise Grand Prix' finaali.

Rahutus Kaukaasia piirkonnas toimuvate olümpiamängu-

de korraldamist saadavad karmimad nõuded, mistõttu iga turvatöötaja läbib riikliku julgeolekuteenistuse kontrolli.

Olümpiamängudel töötamiseks saab võimaluse igaüks ligi 5500-st AN-Security töötajast, kuid Lutsu sõnustab tuleb suurürituse tarbeks ka tööjõudu juurde palgata.

Uhke tiitel

AN-Security võitis eelmisel aastal mitmeetapilise pakkumistevooru ja pärjati nimetusega „Sotši 2014. aasta XXII taliolümpiamängude ja XI paraolümpiamängude amet-

lik teenuste osutaja”. Olümpiamängude korralduskomitee valis võitjateks neli Moskva päritolu turvafirmat, kuid Lutsu kinnitusel langeb pea-

Mark Lutsu sõnustab tuleb suurürituse tarbeks ajutist tööjõudu juurde palgata.

mine töö ja vastutusekoorem tema ettevõttele.

Sotši olümpiamängude rajatised suudavad vastu võtta kuni 70 000 külastajat. Män-

gude korraldamisega soovib Venemaa näidata ennast suurriigina, kelle taristu vastab kõrgeimatele standarditele.

Sellest Musta mere äärest linnast kujundatakse puhkepiirkonda, mis tooks jõukad venelased meelt lahutama kodumaale.

Samuti meeldib president Vladimir

Putinil juba praegu Sotšis tähtsaid külalisi vastu võtta. Linn hakkab muutuma oluliste väljasõidukonverentside toimumiskohaks. ●

Urmas Sõõrumaa ja Mark Lutsu ühine äri lõppes tüliga

Pärast Eesti turvafirma Falcki müüki uusi jahimaid otsiv Urmas Sõõrumaa ostis Peterburis kuulutuse peale väikese turvafirma Alfa-Nord. Eesti turvaäri isaks peetav Sõõrumaa hakkas kiiresti kohalikelt firmadelt turgu üle võtma, sest tuli välja Peterburis varem tundmatu lähenemisega: turvaäri on raha tegemise viis, mitte elustiil.

Sõõrumaale ja Mark Lutsule kuulus ettevõtte OOO Varitela kaudu 65% ja endisele sõjaväelasele Jevgeni Klimovile 35% firmast. Kui Lutsu ja Klimov ostsid 2005. aastal turvafirma Alfa-Nord juhtidena Peterburi miilit-sale sponsorluse korras kontori-seadmeid, andis see neile õiguse musta Audiga trahvivabalt mööda trammiteid ja vastassuunavõõndit kihutada. Kuid siis ei osanud nad Venemaa tähtsaima sündmuse – olümpiamängude turvamisest unistadagi.

Kui Eestis oli Sõõrumaal ESS-i Falckile müügi tõttu turvaäri aja-

Turvafirma Alfa-Nord ostis Urmas Sõõrumaa. Foto: Andres Putting

mine keelatud, siis Peterburis võis ta karistamatult sellele rahvusvahelisele kontsernile varvas-te astuda. 2004. aastal asutas Falck Technics töötab senijani turva-holding'u tehnilise allüksusena. Toona 500 töötajaga ja ligi kolme miljoni eurose käibega ettevõtte laiendas tänu

Hillar Tederi kaubandusketile O'Key edukalt mehitatud valve

äri, oli partneriks Nestele ning Eesti, Soome ja Rootsi peakonsulaadile.

2009. aastal müüs Sõõrumaa oma osaluse Alfa-Nordis uue nimega AN-Security partneritele Lutsule ja Klimovile.

Sõõrumaa keeldus firma müümist ja sellega kaasnenud asjaolusid kommenteerimast. Kuid tõenäoliselt erines tema

ettekujutus tehingu tulemusest Lutsu ja Klimovi ettekujutusest.

Selliseks arvamuseks annab põhjust hiljaaegu Tondi tennisekeskuses Sõõrumaa ja hiljuti Eesti judoliidu asepresidendiks tõusnud Lutsu vahel puhkenud konflikt, mis päädis Lutsu iroonilise kirjaga tenniseliidule. Tõenäoliselt oli Sõõrumaa oma endisele partnerile teatanud, et ta pole tennisekeskuses teretulnud. Luts soovitas oma kirjas, et Tondi keskuse ukse kõrvale tuleks nüüd panna tema elusuuruses foto, et keskuse töötajad teaksid, kelle sissepääsu keelata.

Tõenäoliselt pörkasid kokku kaks ühtmoodi tugevat isiksust. „Kõnepruugilt ja välisuselt meenutab Luts Urmas Sõõrumaad nagu poeg isa. Kasutab sama ladusalt rahvapäraseid väljendeid, mis teinekord balansseerivad hea maitse piiridel,” iseloomustas 2005. aastal Ärilehes ilmunud reportaaž endiseid äripartnereid.

KÄIBEMAKSU TAGASTAMISEL VÕIKS OLLA PIKEM PERIOOD

Baltika juht Meelis Milder rääkis portaalele Eurokratt, et käibemaksupettuste vältimiseks oleks ehk abi, kui osa valdkondades või äsja reaalset majandustegevust alustanud, kuid suu-

res koguses käibemaksu tagasi küsivate ettevõtete puhul kehtiks tagastusele pikem periood kui tavapäraselt. Ka võiks kütuseäri eeskujul rohkem kasutada tagatiste süsteemi. **Delfi**

TUBLIMATELE AUTASU

Homme toimub Lillepaviljonis olümpiaadidel edukalt osalenud Tallinna õpilaste ja nende juhendajate ja õpetajate autastamine. Autasu saab 193 õpilast ja 133 juhendajat-õpetajat. **EPL**

ELEKTRI TARBIMINE

Avatud turu lepingute järgi ostetud elektri osakaal kasvab aprillis 88%-ni ning üldteenust kasutavate tarbimiskohtade osa väheneb 12%-le elektrikogusest. **EPL**

Täna digilehes

- Stockholmis jätkub jalgpallirahutuste lainel
- Sajad tuhanded pariislased protestisid homoabielude vastu

Mark Luts rakendas Venemaa koondise Eesti judo vankri ette

Intervjuu

Andres Reimer
majandusajakirjanik

AN-Security osanik Luts veenis Venemaa judo koondise peatreenerit Ezio Gambat Eesti peatreenerit juhendama.

Eesti judoliidu asepresidendiks valitud Mark Luts hankis meie judomaadlejatele priipäasme sellel nädalal Sotšis algavasse Venemaa koondise treeningulaagrisse. Ta soovib muuta judo Eestis eksperimendi korras kooliprogrammi ametlikuks osaks.

●●**Ärileht kirjutas teist esimest korda 2005. aastal, kui te juhtisite Peterburis Urmas Sõõrumaa firma Alfa-Nordi turvaäri.** See polnud päris täpselt nii. Tollel ajal olid sealse turvaettevõtte meil kahe peale. Mõlemal oli osalus – alguses Peterburis, siis läksime teistesse piirkondadesse edasi. Viimased aastad olen Eesti poolelt seda äri üksi ajanud. Me läksime eri teed, sest meie maailmanägemine oli liiga erinev.

●●**Venemaa turvateenus toimis siis peamiselt ametkonnavälise valveteenusena, kus objekte valvasid miilitsad. Kuidas on võimalik Venemaal riigiga konkureerida?**

See on ka praegu niimoodi. Riigiga ei tasu mitte kusagil konkureerida. Kes seda soovib, võib kohe hullumajja ravile minna. Venemaa turg on liiga suur, et üks suur tegija sellega toime tuleks. Minu ettevõtte AN-Security on tänaseks tõusnud Venemaal turvafirmaks number üks.

Saame edukalt äri teha põhjusel, et Venemaa uus äriees- te põlvkond on väga avatud ja nende mõtteviis ei vasta sellest riigist kujunenud stereotüüpidele. Minult on küsitud, kuidas ma saan venelastega äri teha, kui ma ei joo alkoholi. Kuid noored venelased annavad endale aru, et kui nad teevad ööpäevas 16 tundi tööd, siis viina juues nad sellest ei taastu.

●●**Kas teie äri läks Sõõrumaaga lahku siis, kui te kolisite oma firmaga Moskvasse?**

Kui meie äri läks Sõõrumaaga lahku, siis pisikene ettevõtte meil juba tööpoolest Mosk-

vas töötas. Minu jaoks pakub huvi ainult partnerlussuhe vahetunnas 50 : 50. Muidu hakkab aasta lõpus peale üks mõttetu jagamine, kes rohkem on panustanud. Võib selguda nagu muinasjutus, et naeri väljatõmbamiseks panustas kõige rohkem hiir, kes tuli kõige viimasena.

Meie erimeelsused Sõõrumaaga ei puudutanud ainult äri, vaid ka arusaama elust.

Täna pole ma kursis ettevõtete igapäevase äri üksikasjadega ja olen oma tähelepanu suunanud muudele aladele. Mina ja minuga seotud ettevõtte – me toetame judot, MMA-d, jalgpalli, jääpalli, tennist ja kergejõustikku.

●●**Kas nüüd teatas Sõõrumaa, et ta ei soovi teiega samas spordisaalis tennist mängida?**

See on üks halenaljakas lugu. Tennismäng pole nagu poks:

Saab edukalt äri teha, kuna uus äriees- te põlvkond on Venemaal avatud.

Võib selguda, et naeri väljatõmbamiseks panustas enim viimasena tulnud hiir.

sportlik pool on vaid osa mängust, positiivne emotsioon suhtlemisest on oluliselt tähtsam.

●●**Miks te otsustasite võtta Eesti judo kriisist väljatoomise enda kanda ja hakkasite Eesti judoliidu asepresidendiks?**

Ma olen viimasel neljal aastal oma Venemaa turvafirma kaudu toetanud Euroopa judoföderatsiooni. Kuni- sed ärikontaktid on kasvanud sõbrasuheteks ning suhted judomaailma administraatorite ja tippetreeneritega on väga soojad. Eesti judokoon- disse peatreener Aleksei Budõlin on täielikus nn väljakutse olukorras. Venemaa peatreener itaallane Ezio Gamba, kes on loonud Venemaale läbi aja- loo edukaima koondise ja kes on olnud ise olümpiavõitja, hakkas Alekseile mentoriks. Meie poisid lähevadki nüüd nädala lõpuks Sotši laagrisse koos Venemaa koondisega treenima.

Me lõpetame judos Ees- ti ühiskonnas levinud malli, et võistlustel või konverentsi-

del käiakse lihtsalt turistidena. Kui läheme, siis tahame tule- must. Rio de Janeiro MM-tur- niirile me ei lähe ja teeme tren- ni. Ehitame üles majakest, mis on vahepeal kokku kukkunud.

See töö peab hakkama pea- le koolist, kus lastele pakutav füüsiline koormus on drastili- selt vähenenud, mille tulemu- seks on ülekaalulised ja nõr- gad lapsed.

●●**Miks judo?**

Minu mõlemad pojad käivad judos, sest see pole üksnes sport, vaid ka eludistsipliin. Sa ei saa ropendada ja räpa- sena trenni minna. See spor- diala vääriks kooliprogrammi lülitamist.

●●**Kuidas sai võimalikuks, et Venemaa koondise peatreener hakkab meie poistega tegele- ma? See ei ole ju odav lõbu?**

Ainult tänu isiklikele kontak- tidele. Me peame aru saama, et neil ei ole tegeli- kult meid vaja, meil on neid vaja. Kuid ei tohi häbeneda abi küsida.

Ezio Gamba, kes praegu tegeleb Alek- seiga, on täna roh- kem tegev Euroopa judoföderatsioo- nis. Loomulikult on tema palk ja sel- le Sotši laagri kulud

nii suured, et tänases Eestis ei jõuaks mitte keegi seda kinni maksta. Meie poisid ei mak- sa Sotši laagri eest midagi – õnneks on mul võimalik seda korraldada. Kui me hakkame Vene poisse võitma, siis pole see võib-olla enam nii lihtne.

●●**Miks te toetasite judo olümpiapronksi Indrek Pertelsoni, kui ta majandussüüdistustega kohtu alla anti?**

Eestis on kombeks, et kui ini- mene toob medali, siis me kan- name teda õlgadel. Kui tal aga läheb seejärel kogematusel tõttu midagi elus viltu, siis materdame maa alla. See, et kahekordse olümpiapronksi pere käest võetakse võlgade katteks ära maatükk ja maja, mis on talle rahva poolt kin- gitud, ainult ühe ebaõnnes- tunud äritehingu pärast, pole õige tegu.

Ma pole kunagi kartnud Indrekut toetada, sest inimes- tele tuleb alati anda teine või- malus. Vajaduse korral tuleb anda ka kolmas võimalus, kui inimene kogu südamest seda soovib. ●

Piiril passi lõhkunud süürlane soovib varjupaika

Ööl vastu 27. aprilli tabati Ees- ti idapiiril kaks Venemaa–Eesti piiri ületanud Süüria kodanik- ku. Politsei- ja piirivalveameti kommunikatsioonibüroo nõu- niku Katrin Rohtla sõnul tulid nad üle piiri maismaalt, piiri- punktide vaheliselt alalt.

Üks neist tõmbas oma rei- sidokumendi puruks ja ta pai- gutati Harku väljasaatmiskes- kusse. Teine Süüria kodanik, kellel oli kehtiv reisidokument olemas ja taskus ka kehtiv Venemaa viisa, saadeti piirilt Venemaale tagasi.

Pole haruldane juhus

„Selliseid juhtumeid esineb sageli, kus tagasisaatmise väl- timiseks või isiku tuvastamise raskendamiseks välismaalased hävitavad või rikuvad oma rei- sidokumendid,“ ütles Rohtla.

Reisidokumendita Süüria kodanik on nüüd esitanud var- jupaigataotluse. Millega kaks süürlast oma Eestisse saabu- mist põhjendasid, Rohtla öel- da ei saa, sest varjupaigame- netlus on konfidentsiaalne.

2002. aastast kuni eilseni on Eestis illegaalina registreeritud kokku 21 Süüria kodakondsu- sega isikut. ● **Urmas Jaagant**

Ärma talule kulus mullu 72 808 eurot

Presidendi kantselei teatel oli mullu Ärma taluga seotud kulused 72 808 eurot.

Evelin Ilvese firmale kuu- luv tas talus on kantselei pal- gal kaks inimest, kelle töö- tasu kokku viis kantselei eel- arvest ilmselt kokku umbes 24 000 eurot. Presidendi kant- selei edastatud andmete koha- selt töötavad seal kantselei pal- gal hooldusspetsialist ja pere- naine. 2011. aastal olid Ärma talu kulud 64 706 eurot, 2010. aastal olid need eurodesse arvestatuna 63 880 eurot, 2009. aastal 53 840 eurot, 2008. aas- tal 65 381 eurot ja 2007. aastal 70 895 eurot.

President Arnold Rüütliga seotud kulused oli 2011. aastal 118 813 eurot ja Helle Meriga seotud kulused 26 469 eurot. 2010. aastal olid need summad vastavalt ligi 35 000 eurot (547 299 krooni) ja 13 760 eurot (215 301 krooni). ● **Delfi**

450 000 eestlasele võidakse teha haiguste ennetust hõlbustav geenitest

Teadlased löid geenitestil põhineva tervishoiuprojekti, millele ootavad valitsuse vastust.

Kelli Seiton
kelli.seiton@epl.ee

Nädalavahetusel Reformierakonna üldkogul peetud kõnes toonitas peaminister Andrus Ansip, et Eesti peaks tulevikus suurt rõhku panema personaalsele tervishoiule. Sisuliselt tähendab personaalne tervishoid, et igale inimesele koostatakse individuaalne geenianalüüs, mis toob välja tema haigestumise riskid. Näiteks selle, kui suur tõenäosus on inimesel haigestuda teise tüüpi diabeeti.

Riske teades on aga lihtsam haigust ennetada või sellele õigel ajal jaole saada. Ansip toonitas, et selline tervishoid annaks umbes kümnendikule ravirahadest – vähemalt 100 miljonile eurole – tervishoiu mõistlikuma kasutuse.

Otsus võiks tulla sügisel

Plaan, kuidas ennetav tervishoid meditsiinis töötada võiks, on Tartu ülikooli Eesti geenivaramul juba ka välja mõeldud ning pilootprojekt, kuidas analüüsides algust teha, valmis. Geenivaramu direktori Andres Metspalu sõnul koostatakse pilootprojektis Eesti geenikiip – kogum siin elavatele inimestele iseloomulikest genoomivariantidest. Selle põhjal analüüsitaks suuremat osa 35–65-aastaseid inimesi – vanus on valitud põhimõttel, kellele pilootprojektist kõige rohkem kasu võiks olla ja haiguste avaldumise arvatava aja järgi – ning tehtaks neile personaalne geenikaart.

Nüüd on puudu ainult vajalik rahasumma ja valitsuse otsus, kas projekt käiku lasta või mitte. Otsus võiks Metspalu sõnul tulla tänava sügisel, seni on nii sotsiaal- kui ka haridus- ja teaduministeriumist saadud toetavaid sõnumeid.

Sotsiaalminister Taavi Rõi-

vas ütles, et personaalse tervishoiu puhul pole tegemist tervishoidu süsteemselt muutva projektiga, vaid inimeste lisavõimalusega oma tervise eest ennetavalt hoolt kanda. „Personaalmehitsiini aitab meil teada saada võimalike pärilike haiguste riski suurust, et teaksime enda tervist kontrollida ning haiguse esialgseid sümptomeid märgata,” ütles Rõivas. Paljude haiguste puhul aitab varajasem avastamine kaasa ravi tulemuslikkusele ning eelsoodumuse avastamine võib võimaldada haiguse sootuks ära hoida.

Seda, kas geenianalüüsi kulud on inimese või riigi kanda, pole veel selge. „Esimenes järjekorras pean õigeks toetada Euroopa Liidu tea-

ARVUD

12 miljonit eurot läheb maksma personaalse tervishoiu pilootprojekt.

100 eurot maksab praegu geenianalüüs ühele inimesele.

Kuni 1,5 miljonit on pärast 2020. aastat projekti hinnanguline iga-aastane kulu, et teha geenikaart järgmistele 35-aastastele.

5000 inimese geenianalüüsi oleks vaja, et saada kätte kogu Eesti geeniinfo ja koostada Eesti geenikiip. Praegu on olemas 100 inimese andmed.

Geenivaramu direktori Andres Metspalu sõnul on Eestil suuremaks geeniuuringuks masinad, inimesed ja oskused olemas.

Foto: Jassu Hertsmann

dusrahadest Eesti-spetsiifilise geenikiibi väljatöötamist ning seejärel saame otsustada, kas projekti elluviimist rahastada riigieelarvest või haigekassa vahenditest, ning kas ja milline saaks olla inimestele jõukohane omaosalus,” ütles Rõivas ja rõhutas, et eesmärk on, et ennetav analüüs oleks siiski kõigile kättesaadav. Praegu maksab ühe inimese geenitest 100 eurot.

Kõigile kättesaadav?

Rõivas lisas, et personaalne tervishoid ravikindlustusmaks suurust siiski ei mõjuta. „Teoreetiliselt võiks kaugemas tulevikus läbi haiguste varajase avastamise haigekassa vahendeid kokku hoida ning teistes se ravivaldkondadesse suunata,” sõnas ta.

Sotsiaaldemokraadi Eiki Nestori jaoks on aga kõige olulisem küsimus, kes analüüsi eest tulevikus maksma hakkab. „On paratamatu, et inimeste tervisele kulub üha rohkem raha. Uued võimalused on lihtsalt palju kallimad ja jäävad kättesaadavaks vaid üksikutele, kellel raha on,” ütles Nestor. Ta lisas, et praegu ta peaministri esitatud seisukohal rahalist katet ei näe. ●

Oma geenikaart kõigile soovijatele

Nn Eesti kiibi koostamise järel pakutakse oma haiguste riskitegurite hindamisvõimalust 35–65-aastastele inimestele, keda on Eestis umbes 450 000. Metspalu märkis, et uuringute järgi oleks neist umbes 80% nõus testis osalema.

Geenianalüüsi ja Eesti kiibi põhjal saavad osalejad oma isikliku geenikaardi, mille abil hinnatakse haigestumise riski. Pilootprojekti lõppedes analüüsitaks igal aastal uut põlvkonda 35-aastaseid. Testi peaks tegema vaid ühe korra, ent geenikaarti tuleks lugeda igal aastal.

Tallinna linn nõuab Äripäevalt kohtu kaudu 200 000 eurot

Linnavalitsus teatas eile, et kaebab Äripäeva kohtusse, Äripäev peab käiku propagandatrikiks.

Risto Veskimägi
uudised@epl.ee

Linnavalitsus põhjendas otsust möödunud reedel ja eile Äripäevas ilmunud väidetavalt alusetute süüdistustega, nagu oleks toimunud korruptiivne tegevus Tallinnas praegu-

se linnavalitsuse teadmisel ja heakskiidul.

„Meil on kõik põhjused uskuda, et kui uurimisorganid, prokuratuur ja kohus oleks leidnud Ivo Parbuse ja Elmar Sepa või mistahes muu süüasja kontekstis vähimagi aluse ka Tallinna linna juhtide süüdistamiseks, siis oleks seda ka kõhklemata tehtud. Probleem oligi, et seal ei olnud midagi rohkemat ning nüüd püüab Äripäev seda poliitilist lüüasaamist kompenseerida,” tea-

tas linna avalike suhete juht Ain Saarna. Linnavalitsus kavatseb nõuda lehelt ebaõigete andmete ümberlükkamist ning aastakasumist – mullu oli Äripäeva grupi puhaskasum ligi miljon eurot – 20% loovutamist.

Kaevata võinuks erakond

Äripäeva teatel on Keskerakonna juhitud Tallinna linnavalitsuse otsus propagandatrikk, et juhtida avalikkuse tähelepanu olulistelt linnajuhtide eemale. „Äripäev on kajasta-

nud kohtus korduvas pistisevõtmises süüdi mõistetud endise linnaametniku Ivo Parbuse kohtutoimikute dokumente. Nendest dokumentidest selgub, et Ivo Parbus tegutses linnajuhtide teadmisel,” ütles Äripäeva peatoimetaja asetäitja Aivar Hundimägi. „Samuti ilmneb jõustunud kohtuotsuse dokumentidest, kuidas Keskerakonna propagandategevuseks varjatult raha maksnud ettevõtjale tehti Tallinna linnas soodne otsus.”

Äripäeva hinnangul oleks olnud korrektne, kui hagi oleks esitanud Keskerakond, sest artiklites kritiseeriti keskerakondlastest linnajuhtide tegevust. ●

Kapo: neonatside pidu Tartus polnud kuritegu

Kaitsepolitsei ameti (kapo) teatel ei olnud Tartus pubis Krooks toimunud neonatside ja skinheadide ürituse puhul tegemist vaenu õhutamise ega muu kuriteoga.

Kapo pressiesindaja Harrys Puusepp ütles, et kapo teeb konkreetsete olukordade hindamisel koostööd politseiga ja vestleb inimestega, et hoida ära näiteks vaenu õhutamise kuriteod või mõne välisriigi katse kasutada äärmuslust Eesti-vastases mõjutustegevuses. Sealjuures viitas ta kapo

aastaraamatule, kus on selgelt väljendatud, et Eestis pole äärmuslikud ideoloogiad levinud. „Meil on paremäärmuslus ülejäänud maailmaga võrreldes selgelt marginaalne ja selle aktiivsete toetajate ringkogu Eesti peale piirdub sadakonnaga isikuga,” ütles Puusepp. „Antud olukorras pole kuriteost põhjust rääkida.”

Laupäeva õhtul toimus Tartus pubis Krooks Eesti ja Soome neonatsidest skinheadide ja nende mõttekaaslaste ühine peoõhtu. ● **Risto Veskimägi**

Rannarootslased purjetavad Rootsi kuningale uudiseid viima

Esimese vabariigi aegne kaljas elustab vana traditsiooni ja seilab otse Stockholmi vanalinna.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Reis algab homme põlistelt rannarootsi aladelt Noarootsist, täpsemalt Dirhami sadamast. Väike vahepeatus tehakse Ahvenamaal Mariehamnis ja laupäeva hommikul purjetab vana kahemastiline kaljas juba uhkelt otse Stockholmi vanalinna sisse. „Esmalt peatume kuningalossi juures, seal anname üle oma kirja ja siis edasi on meile koht Vasa muuseumi juures,” rääkis Alar Schönberg, puulaevaseltsi Vikan juht ja Rootsi kirja viimise eestvedaja.

Rannarootslastel on põhjust kirjavahetuseks laevasõitu eelistada. Schönberg räägib, et Lääne-Eestit ja saari asustanud rootslased elasid ja toimetasid siin aastasadu küll sakslaste maal, kuid Rootsi õiguse järgi. Rannarootslased polnud kunagi pärisorjad, vaid maksid mõisnikele kindlaksmääratud maksumäära. Kui saksad ahneks läksid ja kippusid kokkulepitud summasid suurendama ning isegi kohus õigust ei andnud, oli rannarootslaste viimane abinõu purjetada üle mere ja Rootsi kuningalt palvekirjaga abi nõutada. „Rootsi ajal süsteem töötas ja baltisaks-

lased kutsuti korrade. Kui maa läks üle Venemaale, siis talupoja jaoks midagi ei muutunud. Balti aadel jäi ju samaks ja ka siis käidi Rootsi kuninga juures kaebamas ja sel oli isegi teatud mõju, sest diplomaatia kaudu saadeti sõnumeid,” selgitas Schönberg.

Abinõust traditsiooniks

Viimati käisid Rootsi kuninga juures õigust nõutamas Vormsi mehed 1860. aastatel. Nüüd on kunagine hädaabinõu tõstetud traditsiooni staatusesse. Kümme aastat tagasi käidi Rootsi kuningale mitte enam palvekirja, vaid rannarootslaste tegemistest pajatavat uudiskirja viimas teise taastatud vana laeva, Ruhnu jaalaga. Nüüd korratakse tegu eelmisel aastal merekõlblikuks taastatud Eesti kaljase Hoppetiga. ●

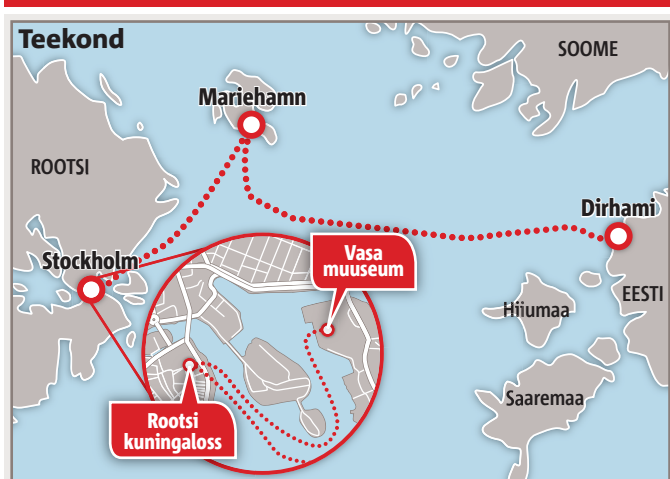
Ainus säilinud omataoline laev

Hoppet on rahvakeeli kaljas, aga ametlikult kahvelkuunar, tema kere pikkus on 22,4, laius 6,5 ja süvis 1,8 meetrit. Hoppet on teadaolevalt ainus säilinud omataoline Eestis enne Teist maailmasõda ehitatud purjelaev. Ta on ehitatud Noarootsis Spithami külas 1920. aastatel ja esimene teekond viis ta kartulilastiga Stockholmi vanalinna turule.

Alar Schönberg kaljase pardal

Foto: Priit Simson; graafika: Maret Määr

Pentus-Rosimannus: looduskaitse raha pärast käis võitlus

Euroraha

Lauri Tankler
lauri.tankler@epl.ee

Keskkonnaminister tahab uuel euroraha perioodil arendada loodusturismi ja päästa tööstusest rikutud paiku.

„Kõigepealt pidime me veenma valitsuskabinetit looduskaitse vajaduses,” rääkis keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus, kuidas ligi sada miljonit eurot looduskaitse eelarverele saadi. Nüüd tuleb temal ja ministeeriumi ametnikel sama põhimõtet kaitsta Euroopa Komisjoni ees.

Miks see keeruline on? Looduskaitse tundub olevat valdkond, millele tuleks kahtlemata riigi raha anda, ja eks olegi ju keskkonnaministeeriumi ülesanne selle eest seista. Ent keskkonnakaitse, sealhulgas looduskaitse, on valdkond, mille puhul on keeruline vastata tõukefondide kriteeriumitele: perioodi lõpuks peaks investering ära tasuma ja selle eest peaks midagi valmima.

Pentus-Rosimannusele on lahendus üsna lihtne – ta räägib seni vähe kasutatud loodusturismist, räägib üldisest elukvaliteedi paranemisest siis, kui ümbruskonna loo-

dus on korras, kaitstud ja korralikult eksponeeritud. Ta räägib konkreetsetest paikadest, kus kunagine tööstustegevus ja reostus on siiamani tähelepanuta jäänud. „Kui Purtse jõest võtta kamaluga vett, siis on see ikka veel õline,” tõi ta näite.

Puhtamad ettevõtted

Reostustõrje on tõukefondide kõige abstraktsem eelarverida – selleks on plaanis soetada kaks multifunktsionaalset reostustõrjelaeva ja lennuk. Ministri sõnul on praegu vara rääkida konkreetsetest plaanidest, veel vähem hindadest, ning eelkõige on reostustõrje võime arendamine siseministeeriumi ja päästeameti rida.

130 miljoni suurune eraldiis kulub „ettevõtete keskkonnajalajälje vähendamisele ja säästliku ressursikasutuse toetamisele”. Ei, see ei tähenda, et raha läheb näiteks Ees-

Minister: „Kui Purtse jõest võtta kamaluga vett, siis on see ikka veel õline.”

ti Energiale, kelle jalajäljel on kõige suurem (Pentus-Rosimannus kordab, et see on elektritootja enda otsus nii- või muul viisil keskkonnamoju tekitada, sest toodab elektrit põlevkivist, mitte mõnest keskkonnasõbralikumast toorainest), vaid pigem laenude ja tagatiste andmiseks ettevõtetele, kel on vaja tootmist puhtamaks saada. ●

Powwow, Wisconsin.
Foto: INDREK PARK

ALBION REISID
REISID MAAILMA ÄÄRELE

Reisikorraldaja aastast 1996

AMEERIKA METSIK LÄÄS

Kordumatu reis indiaanlaste powwow-pidustustele ja Yellowstone'i rahvusparki.

Reisijuht Indiana ülikooli lingvist ja antropoloog INDREK PARK.

07.08–24.08.2013
Hind: 4690

Vaata programmi: albion.ee • Helista: 445 6009
Kirjuta: albion@albion.ee
Argo Schneider, tel 5645 5850

Mugavaid lennuühendusi pakub **FINNAIR**

Fond saadab Eesti talendid USA-sse, ent kamandab nad hiljem tagasi koju

Välismaal on võimalik praktikal olla vaid tingimusel, et hiljem töötatakse paar aastat kodumaal.

Riin Aljas
riin.aljas@epl.ee

Juba kolmandat aastat makstab Baltic American Freedom Foundation (BAFF) Eestist, Lätist või Leedust pärit noorele ligi 30 000 dollarit aastas, et ta saaks teha erialast praktikat mõne USA firma juures. Seni on programmis osalenud 26 eestlast, 46 lätlast ja 30 leedulast, kellest enamik oli prak-

praktikakohti otsima, mistõttu peab juba siis selge olema, kuhu minna soovitakse.

Küsimusele, kui raske on aga üldse veenda USA firmasid Baltimaade noori palkama, vastas Davis, et organisatsiooni hea maine ja kontaktide tõttu pole see keeruline. „On teada, et meie nõudmised noortele on väga kõrged ja me nõueme läbi üksnes väga motiveeritud ja ambitsioonikaid noored inimesed,” sõnas ta.

Ka ei pea USA firmad noortele palka maksma – kõik kulud katab fond, mistõttu saavad ookeanitagused ettevõtted endale sisuliselt tasuta kvaliteetset tööjõudu.

„Isegi kui nad ei oska Eestit kaardi peale panna, saavad nad kohe aru, kui mainida Skype'i – „Oh, that Estonia!” (Aa, see Eesti!), ütlevad nad,” lisas Davis ja ütles, et Eesti noored on USA-s väga hinnatud.

Ehkki stipendiumiprogramm katab kõik kulud, alates lennupiletist kuni igakuise toetuseni, on sel ka range tingimus, et pärast USA-s veedetud aega peab inimene vähemalt kaks aastat kodumaal töötama.

„Kui muus oleme paindlikud, siis siin me erandeid ei tee,” ütles Davis. „See on väga oluline, sest USA valitsus soovib investeerida noor-

tali, aga mitte inimkapitali Balti riikides,” põhjendas ta.

Kui seda tingimust rikkuda, tuleb fondilt saadud raha tagasi maksta. Seda on programmi Eesti koordinaatori Eeva Kauba andmetel ette tulnud ühel korral ja ka siis maksis stipendiumiraha tagasi USA firma, kes seal praktiliselt olnud inimest ise ametlikult tööle võtta soovis.

Programmi vilistlase, 2011.–2012. aastal New Yorgi kinnisvarafirmas töötanud Elise Sassi sõnul polnud seda kahe aasta tingimust raske täita, sest tema eesmärk oligi võõrsil õpitut kodus kasutada. „Eesti kallal võib viriseda küll, aga kes siis peaks olema need, kes siin asju parandavad?” Interaktiivse meedia magistrakraadiga Sass töötas USA firmas peamiselt e-turunduse ja sotsiaalmeedia alal ja neid oskusi hinnati seal kõrgelt. Ise sai ta aga väärtusliku töökogemust, kontakte ning uut perspektiivi. „Üks asi ongi töökogemus, ent teine on see, kui vaatad Eestit kusagilt mujalt ja saad aru, et maailm on hirmus väike, aga võimalus tippu jõuda on täiesti olemas, ka siitsamast Eestist,” põhjendas ta.

Vähe eestlasi

Kuigi aasta-aastalt tuleb programmi kandideerijaid juurde, on eestlaste huvi USA praktikavõimaluse vastu ikka tunduvalt väiksem kui Lätis või Leedus. Tänavu kandideeris sügisesse voolu Baltimaadest kokku 154 inimest ning eestlasi oli nende hulgas üksnes 17. „Eestis on kandideerijate hulgas küll rohkem nõu paremat materjali kui Lätis ja Leedus, aga ikkagi võiks proovijaid rohkem olla, seda enam, et vastu võetakse kvali-

Eesti noored on USA-s väga hinnatud, aga nende huvi praktika vastu on veel leige.

tesse inimestesse, aga ka kahe riigi suhetesse. Toome hea meelega inimesed USA-sse, aga kui nad pärast seda kohe Saksamaale lähevad, olemas investeeritud küll inimkapi-

Eesti noori on USA mõlemal rannikul

Isegi kui ettevõtjad ei leia Eestit kaardilt, saavad nad kohe aru, kui öelda Skype.

tikal New Yorgis, Washingtonis või Californias, ent mindi ka Hawaiile ja Texasesse. „Valime välja Baltimaade parimad noored ja leiame neile tõeliselt sobiva erialase praktika-koha,” selgitas fondi eestvedaja Kim Davis.

Näiteks tõi ta geograafiaharidusega noore Eesti neiu, kes töötab praegu New Yorgis ÜRO peakorteris, Maine'i osariigis laevatehases töötava Leedu noormehe ning San Franciscos ajakirjandust praktiseeriva lätlast. „Ehkki suur osa meie kandidaatidest on äri- ja majandusinimesed, on meil ka näiteks disainereid ja muusikuid, on oluline, et me kunste ei unustaks,” märkis Davis ning lisas, et praeguse seisuga jagub rahla stipendiumide maksmiseks ligi kümneks aastaks.

Tea, mida tahad

Programmi saab kandideerida kaks korda aastas, kevadel ja sügisel ning oluline on, et noore magistri- või bakalaureuseõpingute lõpetamisest ei tohi möödas olla rohkem kui kuus kuud. Kandideerimise esimene etapp on avaldus ja motivatsioonikiri ning sellele järgneb intervjuu. Juba avalduse esitamise käigus peab kandidaadil olema selge siht, kus ja millist tööd ta teha tahab. „Kõige olulisem on missioon ja konkreetne ambitsioon, kõige sagedamini lükkamegi inimesed tagasi just sel põhjusel, et nad on küll väga andekad, ent ei tea, mida nad tahavad,” selgitas Davis. Lisaks märkis ta, et intervjuul on kohal ka inimene, kes hakkab USA-s

„Vaata Eestit kusagilt mujalt ja saad aru, et maailm on hirmus väike, aga võimalus tippu jõuda on täiesti olemas, ka siitsamast Eestist,” ütleb aasta New Yorgi kinnisvarafirmas e-turundust arendanud Elise Sass. Nüüd töötab ta Tallinnas Microsofti Kesk- ja Ida-Euroopa start-up'ide suunajuhina.

Foto: Tiit Blaht

teedi, mitte kindla limiidi järgi,” märkis Sass.

Davis loodab, et olukord aastate jooksul paraneb, sest juba programmi vilistlaste kaudu hakkab sõna levima. Ka leidis ta, et kui noor on piisavalt motiveeritud välismaale minema, leiab ta BAFF-i programmi eri võimalusi uurides ka üles.

Sama kinnitas Tartu ülikooli välispraktika koordinaator Egle Rummel: „Tõsi, teabepäeval me seda ei reklaami, aga koduleheküljele tuleb kandideerimise ajaks info üles,” ütles ta. Rummeli sõnul on ülikooli tulev info õppimis- ja praktikavõimaluste kohta nii suur, et igat programmi eraldi tutvustada on võimatu. „Aga ma usun, et kui inimene juba konkreetselt programmi otsib, leiab ta ka BAFF-i kohta infot.”

Fond loodi president Clintoni algatusel

Baltic American Freedom Foundation (BAFF) on tegelikult juba peaaegu paarkümme aastat tagasi, 1994. aastal asutatud BalAEF-i (Balti-Ameerika Ettevõtlusfond) pärand.

Fondi eestvedaja Kim Davise sõnul andis tollane USA president Bill Clinton käsu investeerida Baltimaade majanduse elavdamiseks sealsetesse ettevõtetesse ligi 50 miljonit dollarit ning kuni 2000. aastate lõpuni seda ka järgemööda tehti.

Seejärel müüdi investeringud maha ja loodigi BAFF, millel on eri Balti riikidest pärit andekatele noortele stipendiumide – lisaks praktikale pakutakse stipendiume ka välisülikoolides õppimiseks ja teadustöös – maksmiseks kuni 40 miljonit dollarit.

ÜRO-st küberkaitseni

Näiteid firmadest, kuhu eestlased on praktikale läinud

- **Finantseerimisettevõtted:** RCC Ventures, TechStars (New York)
- **Kinnisvarafirmad:** Elegran Real Estate (New York)
- **Rahvusvahelised organisatsioonid:** ÜRO (New York)
- **Küberkaits:** Security Innovation Network (San Francisco)

Täna Delfis:
Delfi Leedus:
Fotod, videod ja uudised president Ilvese visiidilt

Sulev Valner: müüt haldusreformi ebapopulaarsusest on küsimärgiga

Intervjuu

Rein Sikk
Haanja, Laioja talu

Haldusreformi projektijuht Valner läbis kohalike omavalitsusjuhtidega kohtudes 4000-kilomeetrise kadalipu.

Arvatavasti pole Eestis praegu teist nii pädevat valdade meeleolude tundjat kui Sulev Valner, kes vahetas ajakirjanikuameti haldusreformi projektijuhti ameti vastu. Ta läbis pooleteise kuuga autoroolis 4000 kilomeetrit ja sai kokku kõigi omavalitsusliitudega, et tutvustada tõmbekeskuste põhimõttel sündivat reformi.

Hea amet: maksumaksja raha eest sõimata saada...

See võib-olla veel tuleb. Umbusku oli, mis on ka loogiline. Aga ühtlasi kogesin, et müüt haldusreformi ebapopulaarsusest on küsimärgiga. Avalikkuse surve äratemiseks on päris tuntav. Pooleteise kuu jooksul on ka õhustik muutunud. Alguses oli kohtumistel vastuseisu rohkem.

Küünik küsib: mis 4000 kilomeetri sõitmisest kasu oli? Omavalitsusjuhid, keda

reform puudutab, said info otseselt. Omavalitsusliidud peaksid nüüd juuliks esimesena ütlema, millised on nende arvates maakonna tõmbekeskused. Seejärel ütlevad oma sõna maavanemad. Liigume sammhaaval.

Kas senini haldusreformiga mitte hakkama saanud regionaalminister ei teinud mitte kavalat sammu? Kui õnnestub, saab öelda: mina tegin. Kui ei õnnestu, saab öelda: Valner ei saanud hakkama.

Probleem on, et valitakse parema kaasavaraga pruute, vaesemad põlatakse ära.

Peaküsimus pole kellegi roll protsessis, mille ajalugu on umbes sama pikk kui piirleppel. Varasem töö – näiteks Tarmo Looduse 12 aastat tagasi alustatu, pole ka tühja läinud. Kui praegu liituvad Kose ja Kõue vald, siis see oli juba Looduse projektis sees. Viimase 20 aasta jooksul on toimunud kümneid ühinemisi.

Sama tempoga jätkates on haldusreform aastaks 2150 tehtud nigu niuhti!

Tempo on üks probleem, teine aga, et valitakse parema kaa-

savaraga pruute, vaesemaid põlatakse. Sedasi Eesti pilt ei ühtlustu, kohati erinevused suurenevad. Näiteks kui Põlva vald ja linn liituvad, tekib väga tugev omavalitsus võrreldes teiste Põlvamaa omadega. Kui tugevad saavad veelgi tugevamaks, ei pruugi see arengu ühtlust suurendada.

Mis maakondades on vastu seis kõige suurem?

Põhimõttelist vastuseisu tõmbekeskuste teooriale eriti polegi. Lihtsam oli rääkida seal, kus on kohalikud keskused välja kujunenud. Näiteks Valgamaal on Valga, Otepää ja Tõrva, mille ümber koonduda. Rapla- või Põlvamaalgi on

keskuste ring kohapeal suhteliselt selge. Vaimne segadus tundub suurim Tartu- ja Pärnumaal, kus linn maakonna keskel on nii võimas keskus, mis tõmbab kõiki.

Aga ikka jääb juurikaid, kelle elanike arv on seitsesada, aga ühineda ei kavatse.

N-ö vanade vallavanemate põhiline vastuväide põhineb kunagisel kolhooside liitmisel, et uus keskus tugevneb ääremaa arvel. Omavalitsus pole kolhoos! Pigem võrgustik, kus on oma roll küladel ja seltsidel.

Sulev Valner oma kodutalu õuel Haanjas. Ringreis Eestimaa kohalikesse omavalitsustesse kinnitas talle, et avalikkuse surve haldusreformi äratemiseks on päris tuntav.

Foto: Rein Sikk

Mis saab nendest mitteühinevatest puujäänidest?

Veenmine kõigepealt. Ka Lätis enamik ühines ise, ainult mõnel üksikul juhul sunniti, misjärel mõned vallad läksid riigi vastu kohtusse ja riik sai õiguse.

Meil on ka mõni vallavanem ähvardanud, et läheme reformi vastu kohtusse. Kui aga kogu see protsess põhineb riigikogu seadusel, kas seda on üldse õige sunniks nimetada? ●

Ajalugu kordub

„Ei midagi uut päikese all,” ütleb haldusreformi projektijuht Sulev Valner ja loeb ette lõigu Eesti maaomavalitsuste liidu kirjast siseministrile.

Selle kirja panemise aasta on 1935, mil Eestis kavandati toonast haldusreformi. Selles sei-

sab: „Valdade ümberkorraldamise vastu kõnelevad peamiselt likvideerimisele tulevate valdade tegelased, kes peavad eneste kohusteks oma valla kaitsmise, eriti aga selliste valdade sekretärid ja kantsleiametnikud, kes kardavad teenistuse kaotamist.”

NUKITSAMEES 2

Urmas Vadi
tragikomöödia
Nukitsamees
50 aastat hiljem

Lavastaja:
Andres Dvinjaninov
Kunstnik:
Kristina Lõuk
Muusikaline kujundaja:
Ardo Ran Varres

**Kammivabriku klubis,
Teguri 26, Tartu.**

**28., 29., 30. juuni;
9., 10., 11., 16., 17., 18., 19., 20., 21. juuli**

Piletid Piletilevis ja Piletimaailmas

Osades: Ago Anderson (Endla), Raivo E. Tamm, Indrek Taalmaa (Endla), Merle Palmiste (Eesti Draamateater), Peeter Volkonski, Riho Kütsar (Vanemuine), Maria Soomets (Vanemuine)

Emajõe Suveteater
www.suveteater.ee

Kristiine Linnaosa Valitsus

Algi 59 kinnistu detailplaneeringu eskiislahenduse ja lähteseisukohtade avalik arutelu toimub **05.06.2013 kell 15.00** Kristiine Linnaosa Valitsuses, Tulika 33b, II korruse saalis;

Kotka 4a// Nõmme tee 3a kinnistu detailplaneeringu eskiislahenduse ja lähteseisukohtade avalik arutelu toimub **06.06.2013 kell 15.00** Kristiine Linnaosa Valitsuses, Tulika 33b, II korruse saalis.

Materjalidega on võimalik tutvuda kuulutuse ilmumise päevast Kristiine Linnaosa Valitsuses, Tulika 33b, III korruse toas 301 tööajal. Lähemat teavet detailplaneeringu kohta saab planeeringute registrist <http://tpr.tallinn.ee/tpr/>. Info tel 645 7100.

TEATAB

Kristiine Linnaosa Valitsus

- Tunnistab nurjunuks eelläbirääkimistega pakkumise linnarajatise kaubandustegevuseks kasutusse andmiseks püsiva müügikoha/kioski paigaldamiseks aadressil Seebi 28 juures, kuna pakkumisi ei esitatud.
- Kinnitab aadressil Kirsi 6 juures eelläbirääkimistega pakkumise võitjaks nõuetekohase pakkumise esitanud OÜ UNODOR. Kasutusseandmise tingimused on aadressil http://www.tallinn.ee/est/ametlikud_teated.

TEATAB

Põhja-Tallinna Valitsus

vastavalt Tallinna Linnavolikogu 29. mai 2003 määrusega nr 34 kinnitatud „Linnavara kasutusse andmise korrale“ kirjaliku avaliku enampakkumise alljärgnevatel aadressidel:
Taime tn 26 asuvad garaažiboksid: boks nr 6 pinnaga 17,3 m² ja boks nr 7 pinnaga 17,3 m²;
Randla tn 13 hoone esimese korruse äriruumid M4 üldpinnaga 141,6 m²;
Tööstuse tn 43 hoone esimese korruse äriruum M98 (inv pl) üldpinnaga 62,8 m²;
Paljassaare tee 31 garaaž üldpinnaga 685,4 m².
Pakkumiste esitamise tähtaeg on **10. juuni 2013 kell 16.00**.
Pakkumise tingimustega saab tutvuda Tallinna linna ja Põhja-Tallinna Valitsuse veebilehel.

TEATAB

Tallinna Kesklinna Valitsus

Tallinna Kesklinna Valitsuses oli võimalik ajavahemikus **17.04-14.05.2013** tutvuda **Marta tn 2 // Tondi tn 4 kruntide detailplaneeringuga**. Nimetatud ajavahemikus käis linnaosas detailplaneeringu materjalidega tutvumas üks inimene. Avaliku väljapaneku ajal ettepanekuid ja vastuväiteid sisaldavaid pöördumisi ei esitatud.

TEATAB

Tallinna Kesklinna Valitsus

Tallinna Kesklinna Valitsuses oli võimalik ajavahemikus **24.04-22.05.2013** tutvuda **Staadioni 8 detailplaneeringuga**. Nimetatud ajavahemikus käis linnaosas detailplaneeringu materjalidega tutvumas üks inimene. Avaliku väljapaneku ajal ettepanekuid ja vastuväiteid sisaldavaid pöördumisi ei esitatud.

TEATAB

EESTI EKSPRESS

●●● Eesti Päevaleht

DIGIPAKETT

arvutis

tahvlis

mobiilis

Loe seal, kus ise tahad!
Eesti Ekspress ja Eesti Päevaleht on nüüd alati kaasas -
arvutis, tahvlis ja mobiilis.

Telli Ekspressi ja Päevalehe digipakett
ja **võida Peugeot 2008 terveks aastaks**
või **lahe linnaratas Amservilt!!**

Alates 2.99 €/kuus

WWW.DIGILEHED.EE/TELLI

 AMSERV

SOOME HAKKAB ARUTAMA NATO-SSE ASTUMIST

Soome peaminister Jyrki Katainen (pildil) puudutas hiljuti Soome rahvusringhäälingule Yle antud intervjuus riigi võimaliku NATO-ga liitumist. Kataineni sõnul tuleb sel teemal Soomes

lähiaastatel avalikke arutelusid korraldada. „Juhul kui suurem osa kodanikest on NATO-liikmelisuse vastu, siis me ei hakka sinna astuma,” ütles põhjanaabrite peaminister. ERR

VENEMAAL LEKKISID RIIGIEKSAMITE VASTUSED

Venemaa esimesed standardiseeritud riigieksamid ülikoolidesse ja teistesse kõrgkoolidesse astumiseks ähvardasid esmaspäeval kohe läbi kukkuda, sest vastused lekkisid interneti. Riigieksamite esimese, vene keele testi vastused pandi interneti üles enne, kui Kaug-Idas eksamite sooritamist alustati. Halvimal juhul eksamitulemused annuleeritakse. Delfi

Hiinlased on Euroopas enneolematul osturallil

Ameerikas suhtutakse hiinlastesse kahtlusega, kriisist vaevatud Euroopas on nad teretulnud.

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epl.ee

Hiina enamasti riigile kuuluvad ettevõtted laiendavad hoogsalt oma mõju Euroopas. Ainuüksi eelmisel aastal investeerisid nad siia 12,6 miljardit dollarit ehk viiendiku rohkem kui 2011. aastal.

Suurematest tehingutest läks alles mõni aasta tagasi Rootsi Volvo hiinlastele. Kuigi ameeriklaste General Motors üritas takistada Saabi minekut Hiina ettevõttele, juhtus see paar aastat tagasi siiski.

Praegu liiguvad kuulused, et Hiina riiklik investeerimiskorporatsioon CIC soovib osta osalust Mercedesi tootjas Daimleris, kuigi CIC on selliseid kavatsusi eitanud. Küll aga ostis CIC mullu kümnendiku Londoni Heathrow lennujaamast ja ka 7% Prantsuse satelliitsidefirmast Eutelsat.

USA-s mustas nimekirjas

Hiina telekomifirma Huawei, mis on USA-s peaaegu mustas nimekirjas, valmistub investeerima 1,3 miljardit dollarit Itaalia 4G-mobiilivõrku. Hiina riiklik laevandusettevõtte COSCO on võtnud rendile poole Kreeka Pireuse sadamast ja ilmutanud huvi ka ülejäänu vastu.

Nii on Euroopast saanud peamine Hiina otseinvesteeringute sihtmärk ja 93% investeeringutest tuleb riigifirmadest. Kõigist Hiina otseinvesteeringutest suundus Euroopasse mullu 33%, ligi poole rohkem kui Põhja-Ameerikasse.

„Paljud Hiina investorid näevad Euroopa praeguses nõrkuses võimalust sisse hüpata,” sõnas André Loesekrug-Pietri, kes juhib investeerimisfondi A Capital, mis korraldab ühe mahukama Hiina otseinvesteeringute alase uuringu. Ka A Capitalis endas on Hiina riigi raha. „Nad vaatavad ringi tehnoloogia ja oskusteabe järele, otsivad kõrge väärtusega brände ja leiavad neid Euroopast.”

Loesekrug-Pietri sõnul on Euroopas vastuseis Hiina rahale väiksem kui Põhja-Ameerikas. USA-s suhtutakse Hiina firmade sisseimbumisse kõige kahtlustavamalt. Näiteks tõkestas valitsuse välisinvesteeringute komitee julgeolekuohule viidates USA lennukitootja Hawker Beechcrafti müügi Hiina firmale. Mõne aasta eest ei antud Huaweiile

Rootsi majandus- ja energiaminister Maud Olofsson rõõmustas Hiina ettevõtja Li Shufu (vasakul) ja Volvo juhi Stephen Odelliga märtsis 2010 ühe suurema tehingu üle, millega Hiina firma Zhejiang Geely Holding Euroopas kanda kinnitas.

Foto: AFP/Scanpix

teeringute komitee julgeolekuohule viidates USA lennukitootja Hawker Beechcrafti müügi Hiina firmale. Mõne aasta eest ei antud Huaweiile

väitis Loesekrug-Pietri ajakirjas Spiegel, lisades, et praegune hiinlaste osturalli on alles algus.

Hiina välisinvesteeringud kasvavad jõudsalt ja peaksid Hiinasse tehtavate investeeringutega võrdsustuma 2015. aastal, et siis peagi maailma majanduse netoinvestoriks saada.

Euroopa Liidu kaubanduskoda Hiinas korraldas hilju-

ti küsitluse, et uurida hiinlaste kogemusi Euroopasse investeerimisel. Peaaegu kõik küsitletud firmade esindajad ütlesid, et on valmis tegema Euroopasse veel mõne rahapaigutuse.

Suurimaks probleemiks nimetati viivitusi viisade saamisel ja seda, et EL-is on liialt palju riigiti erinevaid seadustikke, nagu ka keeli ja kummalisi töösuhteid. Kaubanduskoda liige Piter de Jong tõi näite ühest Hiina firmajuhist, kes sai

šoki, kui kuulis, et ametiühingu esindajal on sõnaõigus isegi sellises küsimuses nagu kohivimasina asukoht.

Hiina investorite lemmiksihtkohaks Euroopas on Luksemburg, kus paljud hoiavad oma haldusettevõtet, et sealt üle Euroopa tegevust laiendada. Üheks põhjuseks on muidugi Luksemburgi maksueelsed, kuid riiki hinnatakse ka ladusa asjaajamise pärast, mida saab teha inglise keeles. ●

Luksemburg on maksueeliste ja ladusa asjaajamise tõttu hiinlaste lemmikkoht.

luba omandada osa elektroonikatootjast 3Com, mis on nüüdseks pankrotis. Kanada andis hiljuti pärast pikka kaalumist küll loa nafta- ja gaasifirma Nexeni müümiseks Hiina riigifirmale CNOOC, kuid võimuesindajad andsid ühtlasi teada, et edaspidi lubatakse selliseid investeeringuid Hiinast Kana-dasse ainult erandkorras.

Euroopas aga võetakse üldjuhul Hiina investorid kenasti vastu. Näiteks kui 2011. aastal pidi Portugal vastavalt rahvusvahelise laenuabi tingimustele asuma ettevõteteid erastama, müüdi viiendik energiagigant Energias de Portugal Hiina ettevõttele. „Eurooplased näevad asju palju pragmaatilisemalt kui ameeriklased,”

Peaminister näitas Brüsselile koha kätte

Märtsis ametisse asunud Hiina peaminister Li Keqiang jättis oma esimesel Euroopa visiidil nn EL-i peakorteris Brüsselis külastamata, justkui demonstreerides, kellega on mõtet asju ajada. Nimelt käis ta Berliinis, kust leidiski liitlaste parajasti tuure koguvas EL-i ja Hiina kaubanduslikus. Kantsler Angela Merkel lubas teha kõik võimaliku, vältimaks imporditollide kehtestamist Hiina päikesepaneelidele ja sideseadmetele.

Nimelt kaalub Euroopa Komisjon parajasti tollimaksusid, sest Hiina valitsuse subsidiumide toel suudavad Hiina firmad hoida toodetel kunstlikult madalat hinda. EL-i kaubandusvolinik Karel De Gucht ütles eelmisel nädalal, et Hiina telekomifirmad Huawei ja ZTE teevad Euroopa turul dumpingut ja ta on valmis alustama juurdlust EL-i konkurentsireeglite rikkumises. Päikesepaneelide puhul on räägitud võimalusest kehtestada koguni 47%-line maks.

Merkel möönis, et Euroopa Komisjonil on õigus sellisteks meetmeteks, kuid alalistesse tollidesse Saksamaa tema sõnul ei usu. „Proteksionism ei ole vastus,” leidis Merkel ja lisas, et austab seisukohta lahendada erimeelsused läbirääkimistega.

Li rõhutas, et komisjoni plaanitud sanktsioonid kahjustavad EL-i tarbijate huvisid ning võivad viia töökohtade vähenemiseni. Merkel lisas, et soovib tüli lahendamist kuue kuu jooksul.

Eesti tahab, et Island jätkaks teed EL-i poole

Saareriigi uus valitsus

otsustas katkestada

liitumiskõnelused

Euroopa Liiduga.

Raimo Poom

raimo.poom@epl.ee

Eelmise nädala lõpus asus saareriigis ametisse aprillis valitud uus Islandi parempoolne valitsus. Seda juhtiv Progressiivse Partei esimees ja neljapäeva hilisõhtul ametisse vannutatud peaminister Sigmundur Davíð Gunnlaugsson alustas ametiaega radikaalsete otsustega.

Esimesena kuulutas ta täielikult peatatuks eelmise, sotsialistide valitsuse alustatud liitumiskõnelused Euroopa Liiduga. Vastne peaminister teatas, et kõneluste jätkumine saab toimuda ainult peale spetsiaalset referendumit, kui rahvas on otse oma eelistuse välja öelnud.

Hoop tuluallikale

Progressiivne Partei on seisnud Euroopa Liiduga liitumise vastu, sest kardab kaotada praegu ainult riigi enda kalatööstusele kuuluvad eksklusiivsed kalastusõigused Islandi majandusvetes. Valimistulemustest on näha, et pärast pangandussektori kollapsit sügava majanduskriisi läbi elanud islandlased kardavad hoopki oma riigi traditsioonilisele tuluallikale.

Gunnlaugssoni otsus on vastuolus Eesti valitsuse senise tegevusega, kes on Islandit vaatamata masule väga entusiastlikult toetanud ja saareriigi liitumisläbirääkimisi EL-iga edendanud. Eesti on Islandile jaganud oma liitumiskogemusi ning isegi avalikult kaitsnud sealset valitsust skeptiliste Euroopa suurriikide eest, kes ilmutasid saareriigi liitumise vastu leigust, sest kaotasid sealses pangakriisil palju raha.

Välisministeeriumist öeldi Eesti Päevalehele, et Eesti loodab uue Islandi valitsuse suhtumisele vaatamata liitumiskõneluste jätkumist. „Eesti on alati toetanud ja toetab ka edaspidi Euroopa Liidu laiendamispoliitikat, sealhulgas Põhja-Euroopas. Peame Islandit väga oluliseks liikmekandidaadiks ning loodame, et Euroopa Liit laieneb peatselt ka Põhja-Euroopas. Riigisisised protseduurid on muidugi Islandi enda otsustada, kuid loodame, et liitumisprotsess jätkub sujuvalt,” vahendas välisministeeriumi pressiesindaja valitsuse seisukohta. ●

a

ARVAMUS

PANEEL JA MODERAATOR

Praegu on koosolekutel, konverentsidel ja mujal suurmoeks saanud just nende sõnadega rääkida: paneeli modereerib see-

ja-see, kuigi mõtte annavad paremini edasi sõnad arutelu ja juht: arutelu juhib see-ja-see.

EGLE PULLERITS (ERR)

MOLDOVA JA RUMEENIA

Praegu on menetluses 120 000 moldovlase Rumeenia kodakondsuse taotlust. 2012. aastal vahistasid Rumeenia võimud 40 passiärisse segatud riigiametnikku ja vahendajat. JURNALUL NAȚIONAL

LOJAALSUSEST ERAKONNALE

Nende aastate jooksul, kui ma olin erakonnaliige, oli arvamuslugude kirjutamine minu jaoks üle mõistuse keeruline, kusjuures keeruliseks ei teinud seda ei erakonna juhatus ega partei-

kaaslased, vaid minu enda aju, mis tahtis olla lojaalne kord valitud mõtte- ja poliitikasuuna.

KIRJANIK AIDI VALLIK (LÄÄNLANE)

RANDJÄRVE doktoritöö ainetel: Soomes on doktoritööde kaitsmisjuhendid lihtsalt kättesaadavad, siin mitte

Kaitsmise nõuded selgemaks

Rein Ruutsoo

Tallinna ülikooli riigiteaduste professor

Eriarvamusel Laine Randjärve tagasilükatud doktoritöö kohta on kindel märk sellest, et akadeemiline maailm toimib. Ühtlasi kerkib teadustööde headust mõõtvate küünarpuude võrreldavuse küsimus. Teadustraditsioonid erinevad tõepoolest nii ülikooli kui ka koolkonnniti. Üks valdkond, kus ühismõõdupuude tekitamisel peaks olema eriti hoolikas, on ilmselt ajaloo uurimine, sest „ajalookultuuri” probleem on ju suuresti laiemas mõttes kultuuri probleem.

Toimivas demokraatlikus ühiskonnas on igasuguse arengu, sealhulgas ka ajalooteaduse edasiminekku peamootoriks avalik kokkulepe tegudes, mille eest premeeritakse ja mille eest „karistatakse”. See mehhanism või selle puudumine on peamine lääne edu ja NSV Liidu kokkuvarisemise saladus. See, et Laine Randjärve väitekirja sai kahelt eri koosseisuga komisjonilt hinnangud, mis kandis vastupidist märki, on üsna

haruldane, aga demokraatlikule ühiskonnale kaugeltki mitte vastunäidustatud. Probleemi sõlmitus näib peituvat tõigas, et akadeemiline väitlus ei paistnud doktoritöö tagasilükkamist piisavalt põhjendavat.

Juhendid peidus

Akadeemilise väitluse tase kindlustatakse haldava eel- tööga. Minu katsed leida TÜ ajaloo instituudi kodulehelt eelkaitsmise protseduuri selgitavaid juhendeid, sealhulgas oponenti abistavaid eeskirju, ei andnud tulemusi. Ka isiklikest kontaktidest polnud nende leidmiseks abi. Võimalik, et ma pole tuttav kõigi asjaajamise peensustega, kuid sedalaadi dokumentide kerge kättesaadavus on läbipaistva asjaajamise ja arusaamatuste vältimise keskeid eeldusi.

Randjärve kaasuse puhul juba kõneks olnud n-ö rahvusvahelises kontekstis on oluline rõhutada, et näiteks Soome ülikoolides on protseduuride läbipaistvus endastmõistatav. On juhtunud sedagi, et mõnikord olen nn eelkaitsmise osapoolena eelponendi rollis kaotanud väitekirja juurde lisatud detailse tööjuhendi. Kuid alati on see olnud ülikooli kodulehelt leitav. On ka juhtunud, et lisaks niigi vägagi täpsetele analüüsilistele nõutakse lisaselt.

Peataolekut näib lisavat tõik, et väitekirja oponentid olid Soome ja Saksamaa akadeemilise kooliga. Teiste sõnadega: väitekirjale andsid positiivse hinnangu sellise taustaga inimesed, keda oleme harjunud nägema Eesti teaduse evalveerijatena! Kuid just siin peitub ilmselt üks tulemuse paradokse. Enamasti on nad olnud mõistvalt heatahtlikumad kui kodused asjatundjad. Selle põhjused on mitmeladised (keebarjäär, soov meid julgustada, hea kasvatus jne).

Viited väidetavale ülinõudlikkusele, Nobeli preemia lähedaste nõute rakendamisele jne oleksid kergemini pareeritavad, kui oleks selge, millistest mõõdupuudest ja nende rakendamist jutt käib. Kuidas ka konkreetsete eeskirjadega või nende puudumisega poleks,

Näiteks Soome ülikoolides on protseduuride läbipaistvus endastmõistatav.

Väärtus on järeltööde kõrge tasemes, mitte faktide kollektioneerimises.

peaksid mõõdupuud, mis eristavad ajalooteadust publitsistikast, esseistikast jne, olema üsna üheselt mõistetavad. Uurimistegevuse tõstavad tea-

duse tasemele rakendav meetod ja teooria. Võin kinnitada, et probleemseid väiteid või vaieldavaid järeldusi leidub üsna arvukalt. Kuid põhiline probleem on seotud just töö žanriga, väidetava interdistsiplinaarsusega. Töö peakiri on kaalukas veks: „Loovisiksuse roll Eesti laulupeoliikumises aastatel 1940–1980.” Autor selgitab, et analüüsib isiksuse, ideede ja institutsioonide vahetõrget.

Sõnaseadete lõks

Kõik viitab teemapüstitusele, mis on populaarne üsna teistsuguse ajalookultuuriga maade ülikoolides. Sõnaseadeteis on vaieldamatu võlu, aga nad võivad kujuneda ka lõksuks. Erinevalt fakte kollektioneerivast ajalookirjutusest seisab uue teabe peamine väärtus järelduste kõrge abstraktsioonitasemes.

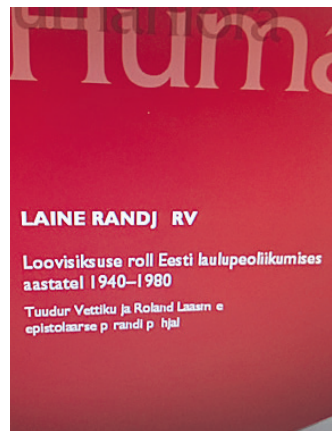
Kui uurimisprobleemid nii seada, siis tuleb neile ka vastata! Selle väga ambitsiooni- ka plaani teoks tegemiseks pole tõsiuurimuslik tegevus võimalik, ilma et ühiskonna elu, poliitilist režiimi jne analüüsita loomepühholoogia (loovisiksus), politoloogia (liikumine), aga ehk ka kultuuriantropoloogia meetoditega. Ainus uuritavaid seoseid avav mehhanism on aga Randjärve töös sõnastatud triviaalselt kollaboratsiooni ja kohanemise väga argise dilemmana! Kellelgi pole keelatud olla teedrajavalt originaalne, kuid väga rikkalikust ja vältimatult tänapäevase uurimistöö juurde

kuuluvast probleemikohasest kirjandusest (Foucault, Bourdieu jt) pole märkigi.

Väitekirja põhiline vajak ongi tõigas, et üsna keerukate seoste väljal sõnastatud töös puudub väljaarendatud teoreetiline (kontseptuaalne) raamistik. Seda ei asenda mõned deklaratiivsed viited Juri Lotmani, Rein Veidemannini jt uurimustele. Samal ajal pole dissertandi seatud küsimustele hästi võimalik vastata ilma alusuuringuteta võimused toimimise Eestis, laulupeoliikumise dünaamikast, selle ideoloogia struktuurist. Teiste sõnadega, postmodernne küsimusepüstitus eeldab toetuspunkti vana hea strukturalistliku traditsiooni järgi loodus, nagu see on mujal olemas. Kui need eeldused pole täidetud, siis jäävad arutlused katteta.

Samal teemal:

Ülo Niinemets „Ühe doktoritöö kaitsmisest ja selle järelkajadest”, EPL 24.5

Laine Randjärve doktoritöö

KIRI

Ehtne röövmajandus

Euroopa Liidu kütusekvaliteedi direktiiv on igati asjakohane, kuna tänaseks on võimalik kütust sisaldavaid maavarasid kaevandada ja töödelda ka mõistlikel viisidel. Oli maa all liivast väljauhtumine või põlevkivi „puhtaks põletamine” on röövmajandus. Odavnenud päikeseelektrist tulenevad uued jõujooned kütuste maailmaturu hindades ja uued tehnoloogilised valikud.

Ilma suurema korstnata tehas, kuhu sisendiks läheb päikeseelekter, savi ja põlevkivi, välja tuleb CO₂-vabalt tsement, väävelhape, autokütus ja gaas – sellel tehasele ei oleks probleeme kütuse CO₂-sisalduse või väävlisisaldusega. Tulevikust vaadates on tänane põlevkivikasutus säärase tehase seisukohalt väärtusliku toorainega taeva kütmine.

Kütusekvaliteedi direktiiv on Eesti huvides. Säärase muutused ongi mõeldud majanduses innovatsiooni soodustamiseks. Kui tänane põlevkivipoliitika on toonud meid olukorda, kus tehakse sedasama asja, mis 40 aastat tagasi, siis see pole mitte eurodirektiivi viga. Eesti võiks saada oma põlevkivist mitu korda rohkem tulu. Kahjuks aga on selles valdkonnas palju lihtsam rääkida rahvuslikest huvidest.

Loodan, et EL ei luba meil oma põlevkivi tänasel viisil edasi raisata. Tuleb tühista- da põlevkivitööstusele antud soodustused, küsida põhjendatud veekasutustasut, tuhaladestustasut ja nii edasi – see on ainus viis kuidas hakatakse looma modernset tootmist.

● Elmer Joandi

HILLAR METSA METSIK MAAILM

VASTUKAJA

Ettepanek regionaalministrile: lammutame tondilossid

Ivar Unt

Valga maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja

Nädala eest kirjutas Külli-Riin Tigasson Eesti Päevalehes Valgas tühjaks jäänud hoonetest. Tegemist ei ole ainult Valga murega, see on küllalt levinud üle riigi. Kui 40 aastat vanas kortermajas pole juba kümme aastat olnud ühtegi elanikku, seda ei köeta, selle katus laseb läbi ja aknad on lõhutud, siis võib olla küllalt kindel, et selle elamiskõlblikuks muutmine ei ole enam tasuv. Nõnda ongi tavaline olukord, kus omanikel puudub tahe või võimalu-

sed midagi ette võtta. Ostjat sellisele kinnisvarale ei ole ega tule, kordategemine maksaks üle mõistuse palju.

Mida teha?

Meie võimalus on kasutada EL-i vahendeid. Uue perioodi programmeerimisel ja rahade jaotamise kaalumisel tuleks luua programm, kust omanikud ja kohalikud omavalitsused saaksid toetust tühjade hoonete lammutamiseks.

Eesti Päevalehe artiklis oli Hummuli valla näide, kus vald otsustas lammutada tühjalt seisva 32 korteriga hoone. Selle lammutamine maksab ligi

29 000 eurot. Programm, mis võimaldaks üle riigi lammutada sada sellist tühjalt seisvat ja elukeskkonda halvendavat hoonet, läheks seega maksma vaid 2,9 miljonit eurot. Euroopa struktuurivahendite kontekstis on tegu tühise summaga. Muidugi, hoonete lammutamine pole kerge, sest paljudel on keerulised omandisuhted, kuid ma usun, et omanikud on õnnelikud, kui neile pakutakse võimalust lahendada ühine probleem. Kirjeldatud 2,9 miljoni eurose projekti teostamine võiks regionaalminister Siim Valmar Kiisleri jaoks saada üheks prioriteediks. ●

TÄNAPÄEVA INIMESEL ON MITU KODU

Statistikablogi sedastas, et tänapäeva inimeste mobiilsuse tõttu on tekkinud mitme kodu suundumus. Viimasel rahvaloendusel esitati esmakordselt küsimus teise kodu olemasolu kohta. Sil-

mas peeti eluruumi, milles elatakse vähemalt kolm kuud aastas ja mis asub teises linnas või vallas kui põhiline eluruum. Selgus, et 6% Eesti elanikel ongi mitu kodu. **Delfi**

TALLINNA UUSARENDED ON VÄLJA MÜÜDUD

1Partner Kinnisvara konsultandi Allan Vanatoa sõnul on Tallinna uusarendused välja müüdud ja vaakum turul tõstab keskmise hinna 2000 euronit ruutmeetri kohta. „Kesklinna uude majja alla

2000 euro ruutmeetri kortereid saada pole, aga siiski võib vanemaid kolmandiku võrra odavamalt leida. Praegu on turul selgelt vaakum ja ka valik on väike, eriti kesklinnas,” ütles ta. **Delfi**

Eesti Energia uus tehas oleks arvatust neli korda kallim

Põlevkiviõlist diislikütuse tootmine pidi algama

2016. aastal, kuid see ei jõua tanklatesse niipea.

Kadri Paas

majandus@epl.ee

Samal ajal kui Eesti valitsuse liikmed ja kõrged riigiametnikud lobistavad Brüsselis selle nimel, et tulevikus saaks Euroopas Eesti põlevkiviõlist toodetud diislikütust müüa, andis Eesti Energia juhatus eelmisel nädalal nõukogu koosolekul teada, et niipea Auveresse põlevkiviõlist diislikütuse rafineerimise tehase ehitamiseni ei jõuta.

Täpsemalt, Eesti Energia üksinda ei ehita Eestisse rafineerimistehast ilmselt mitte kunagi. Polevat majanduslikult kasulik. See oli Eesti Energia juhatuse liikmetele teada juba vähemalt maikuu teiseks nädalaks, kui Sandor Liive rääkis sellest ka lähematele kolleegidele ja teistele Eestis põlevkiviõli tootmisega tegelevatele ettevõtetele.

Eesti Energia senise retoorika järgi oli uute õlitechaste ja õlist diislikütuse rafineerimistehase rajamine energiafirma väärtuse kergitamise seisukohast võtmetähtsusega küsimus. Veel mullu oli firma ambitsioon kasvada lähema kümnendi jooksul elektritootmisfirmast edukaks energeetikaettevõtteks, mille kõige väärtuslikum osa olekski õli ja diislikütuse tööstus.

Legend maailmavallutusest

Eesti Energia nõukogu esimehelt Jüri Käolt ei õnnestunud eile kommentaari saada. Rahandusminister Jürgen Ligi, n-ö Eesti Energia üldkoosolek, ütles, et „kuulujuttude kommenteerimist ei pea ta üldkoosoleku ülesandeks”.

Mitmed Eesti Energia nõukogu liikmed olid märksa jutukamad, aga palusid anonüümsust, sest vastasel korral tabaksid neid (verbaalsed) repressioonid. Üks neist rääkis, et neljapäeval (23. mail – toim) nõukogu koosolekul läks päris kõvaks ütlemiseks teemal, mis mõte oli kulutada üle viie miljoni euro saamaks teada kõigile niikuinii ammu teadaolevat. „Nii väikese koguse õlitootangu jaoks ei ole vaja rafineerimistehast ehitada. See diislikütuse tootmise legend on samaugune nagu Enefit 280 tehas.

Eesti Energia kavatses Auverre rajada nii uue elektrijaama, kolm Enefit 280 õlitechast kui ka rafineerimistehase.

Foto: Rauno Volmar

KAKS KÜSIMUST

Priit Rohumaa

VKG juhatuse esimees

●● **Kunagi oli VKG-l plaanis Eesti Energiaga kahasse põlevkiviõli rafineerimistehas rajada, aga mõte jäi soiku. Kui tõenäoline on see plaan ikkagi realiseerida?** VKG kavatab rajada oma Kohtla-Järve tootmisterritooriumile põlevkiviõlide järeltöötuskompleksi. Alati on mõistlik kaaluda suurema tehase koos rajamist. VKG on aastate jooksul teinud mitu vastavasisulist pakkumist, kuid kahjuks ei ole me siiani ühist nägemust saavutanud.

●● **Valitsuse liikmed lobistavad Brüsselis selle nimel, et Eesti põlevkiviõlist toodetud diislikütust saaks tulevikus EL-i tanklates müüa. Kui nüüd riigifirma rafineerimistehast ei ehita, siis mis on selle lobi mõte?** Mida suuremat lisandväärtust tootjad ressursist välja võtta saavad, seda rohkem Eesti rahvas ressursi omanikuna võib. Mõte kütusedirektiiviga põhjalikult tegeleda on igal juhul olemas. Ainuüksi VKG rajatav rafineerimistehas suudab katta suure osa Eesti riigi vajadusest diislikütuse järele. Seega, õlide järeltöötuse rajamine Eestisse selleks, et toota kohalikult toorainest mootoriõlisid, on nii majanduslikult kui ka keskkonnanakaitseks põhjendatud.

Siiani ei ole keegi seda tööle saanud, aga jutt on umbes selline, et läheme selle tehnoloogiaga maailma vallutama,” rääkis ta.

Teine nõukogu liige ütles, et FLUOR B.V koostatud analüüsist – sellele kulus Eesti Energia ühe allika väitel 16 miljonit umbes 10 miljonit eurot – selgus, et rafineerimistehas läheks maksma umbes kaks miljardit eurot. Sandor Liive juhita-va juhatuse varasema hinnangu kohaselt pidanuks tehas maksma aga „kõigest” 500 miljonit eurot. „Liive pani neljakordselt hinnaga mööda,” nentis ta.

Kui Eesti Päevaleht eile hommikul Sandor Liivele selleteemaliste küsimustega e-kirja saatis, ei kulunud palju aega, kui Eesti Energiast saadeti pressiteade kõigile ajakirjandusväljaannetele.

Tööpäeva lõpuks vastas esitatud küsimustele president Ilvesega Leedus riigivisiidil viibiva Liive asemel energiafirma õlitööstuse juht Igor Kond. Ta rõhutas, et Eesti Energia ei ole loobunud rafineerimistehase rajamise mõttest. „Vastupidi, saime kinnitust, et Euro5 diisli- lit on võimalik Eesti põlevkiviõlist toota, ning jõudsime analüüside tulemusel arusaamale,

et projekt oleks tasuvam, kui ehitada järeltööstustehas suuremana. Seetõttu uurime alternatiivseid võimalusi,” rääkis ta.

Kas oleks mõeldav, et Eesti Energia koos VKG-ga (Viru Keemia Grupp on teine suurem põlevkiviõli tootja Eestis – toim) rajab ühiselt Ida-Virumaale rafineerimistehase?

„Jah, rafineerimistehase rajamisele on ka nemad mõel-

Piisava õlikoguse puudumise tõttu ei ole rafineerimistehast mõtet ehitada.

nud ja oleme varemgi nende- ga sel teemal arutlenud. Lisaks VKG-le oleme pöördunud võimaliku koostöö osas ka Kivi-õli Keemiatööstuse poole. Ühiselt oleks võimalik rajada suurem ning seega majanduslikult tulusam rafineerimistehas,” lausus Kond.

Kallis Enefit 280 seisab

Kui veel mullu kavatses Eesti Energia hakata diislikütust tootma 2016. aastal, siis praeguse seisuga ei tea ilmselt keegi, millal saab Eestis tanklatest omamaist autokütust osta.

Mullu sügisel, kui Eesti Energia nõukogu otsustas anda heakskiidu rafineerimistehase eelprojekti koostamiseks

– ettevõtte võis selleks kulutada 16 miljonit eurot –, põhjendas juhatuse eelprojekti vajalikkust vajadusega saada selgust, kas ja millisel moel üldse Auveresse rafineerimistehas rajada. Üldiselt peeti mõistlikuks, et rafineerimistehast ei ole mõtet ehitada pelgalt vana õlitechaste Enefit 140 ja ainult ühe uue Enefit 280 õlitechaste tarbeks. Plaani- de järgi pidi Auveresse kerkima veel kaks Enefit 280 tehnoloogial töötavat õlitechast.

Kuna aga eelmise aasta sügisel oli selge, et Eesti Energia ei suuda projekteerimis- ja tehnoloogiliste probleemide tõttu käivitada isegi esimest Enefit 280 õlitechast – 215-miljoniline investeering seisab Auveres siiani jõude –, ei ole lähiaastatel lootust, et samasuguseid veel kaks tükki juurde ehitataks, ja piisava õlikoguse puudumisel ei ole rafineerimistehast mõtet ehitada. ●

1000 kg „kivist” 70 kg diislikütust

Eesti Energia kinnitusel näitavad katsetused, et ühest tonnist põlevkivist saab peale järeltöötlust toota umbes 120 kg vedelikütuseid, millest umbes 70 kg on Euro5 nõuetele vastav diislikütus.

Endine tööandjate juht siirdus Sillamäele

Tööandjate keskliidu tegevjuhi kohalt lahkunud Tarmo Kriis töötab nüüd suurärimees Tiit Vähile kuuluva Sillamäe Grupi suurima ettevõtte Sillamäe Sadama administratiivpoole juhina.

●● **Miks läksite tööle just Tiit Vähi juurde?**

Ettepaneku tegi Tiit Vähi. Nõustusin, kuna pean Silmet Gruppi ja Sillamäe Sadamat dünaamiliseks ettevõtteks. Tingimused rahuldasiid mõlemat poolt.

●● **Tagantjärele küsimus: miks ikkagi otsustasite tööandjate keskliidust lahkuda?**

Sisulise otsuse lahkumiseks olin enda jaoks teinud juba eelmises valimistsükli kolm aastat tagasi, kuna tundsin soovi proovida midagi uut. Siis otsustasin [tööandjate keskliidu volikogu esimehe] Enn Veskimäe palvel jätkata. Nüüd lahkumine oli loogiline, kuna liidule valiti uued juhid ning sadamast tehti pakkumine.

●● **Enn Veskimägi on avaldanud arvamust, et talle sai saatuslikuks liiga aktiivne Venemaaga suhete klaarimine. Mis oli teie hinnangul põhjuseks?** Seda ma ei tea. On igati tervitatav, et ka keskliidu uus juhtkond Jüri Käo isikus on rõhutanud idasuunalise majanduspoliitika vajalikkust. Müüa saab sinna, kus on kasv. Euroopas on kasv olematu ja väljajavaade isegi negatiivne.

●● **Millised kordaminekud valmistasid teile pärast lahkumist kõige rohkem heameelt?**

Minu ametiaja jooksul kasvas keskliidu eelarve ja liikmeskond kahekordseks. Samuti on hea meel tööturureformi pärast: muutsime töölepingu seadust paindlikumaks ning suurendasime teistsal turvalisust läbi toimiva kindlustuse – Eesti töötukassa. Olen olnud töötukassa juures tegev alates selle asutamisest 2001. aastal. Kunagise tööturuameti ja tänase töötukassa taseme vahel lahtub kuristik. Riik võiks rohkem usaldada sotsiaalkaitsestruktuure sotsiaalpartnerite kätte. Ka haigekassa on ennast tõestanud suutliku organisatsioonina, mitmes mõttes tänu sotsiaalpartnerite panusele. Keskliit on muutunud väga mõjukaks ja täidab oma kohata läänelikus demokraatias. ●● **Kui tõenäoline on, et hakate tulevikus ise tööandjaks?** Kõik on võimalik, aga praegu olen ennast sidunud sadamaga. ● **Riina Kallas**

Eesti ärieliit läks president Ilvesega Leetu

Telegramm

Lauri Tankler
Vilnius

Eile sõitis Toomas Hendrik Ilves Leetu riigivisiidile ning Eesti ettevõtjate delegatsioon Leedu kolleegidega kohtuma.

Suviselt sooja Vilniuses maandus eile pärastlõunal Estonian Airi lennuk, millest väljusid president Toomas Hendrik Ilvese ja tema ametliku delegatsiooni järel ajalehtede majanduskülgedelt tuntud nägudega isikud. Ärimeesed ei pruukinud olla suurt ja konkreetset huvi tehingute vastu, ehk oli vaid soov kõrge taseme ametnike, ministrite ja Leedu kolleegidega kokku

kuid üksikasjadesse ei lasku. Tal on muidugi oma huvi ka Leedu vastu: tema juhatatav firma EurEst Capital on teinud pakkumuse Leedu investeerimispanka Finasta ostmiseks. Nüüd peab kohalik finantsinspeksioon tausta kontrollima ja siis tehakse juulikuus otsus, kas lubatakse osta. Kuid Toots pöörab sellele vähe tähelepanu – las inspeksioonid teevad oma tööd, edasi saab mõelda siis, kui otsus käes.

Jutt üldisest koostööst

Microsoft Eesti juht Rain Laane püüab lennukiga maandudes teha läbi akna pilti punasest vaibast, toretsevast vastuvõtjaskonnast ja ülesrivistatud sõduritest, kuid aken peegeldab liiga palju. Tema on Leetu tulnud pigem kui Eesti info- ja telekommunikatsiooni liidu juht ning ta eesmärgid on üsna selged: kui Eesti ja Leedu saaksid koostööd teha mõnes IT-valdkonnas või logistikalahendustes, siis oleks see eeskujuks ülejäänud Euroopale.

saada. Täna algab siin ettevõtjate delegatsiooni jaoks kõrgetasemeline äriforum, kust võib leida uusi kontakte.

Näiteks Jaan Toots, Urmas Sõõrumaa äripartner, räägib mõtlikult sellest, kuidas lähiajal võiks näiteks Riias ja Vilniuses kinnisvara- ja ehitusäri uuesti hästi pihta hakata,

jäänud Euroopa ühisturule. „See ongi hea võimalus niivõrd mõjukaid kontakte leida,” avaldab ta.

Laane räägib sellest, kuidas Leedus on mobiil-ID juba töös ja Eestis on võimalik Leedu riigiga asju ajada. Ta unistab sellest, et saaks arendada e-tervise süsteemi (näiteks ühe

Lennukisõit muutus presidendi valvsa pilgu all Eesti ärieliidi omaette suviseks kokkutulekuks.

Foto: Andres Putting

riigi perearsti väljakirjutatud retsepti aktsepteerimist teises riigis) või kõrgkoolide vahelist koostööd. „Kui selle saaks Leeduga käima...” lõpeb iga teine teema tema jaoks mõttega, et see oleks Baltimaade jaoks juba järgmine samm.

Ärijutud algavad juba lennukis ja jätkuvad õhtul, ametlikes ja mitteametlikes vestlustes. Riigipeadki ei maga: pärast pikaleveninud kohtumist rõhutavad nii Ilves kui ka tema Lee-

du kolleeg Dalia Grybauskaitė Eesti äridelegatsiooni suurus. Pressikonverentsil räägivad nad üldisest koostööst, konkreetsuse ja otsekohesuse poolest tuntud Grybauskaitė ei oskagi vastata küsimusele, milliseid ärikokkuleppeid ta sellelt visiidilt ootab. Ilves ütleb ehk veidi otsemalt: „Ma täpselt ka ei oska öelda, mis nende plaanid on. Peate nende enda käest uurima.” Seda kavatseme ka teha. ●

Kes kõik läksid Leetu?

Peale kaitseministri ja majandusministri, Eesti Panga presidendi ja kaitseväge juhataja läks presidendiga Leetu hulk Eesti ärimehi ja -naisi.

Nende hulgas olid Mark Ber- man (BLRT Grupp), Armin Karu (Olympic Entertainment Group), Rain Laane (Microsoft Baltics),

Sandor Liive (Eesti Energia), Meelis Milder (Baltika), Indrek Neivelt (Trust In OÜ), Priit Perens (Swedbank), Jüri Raidla (Raidla Lejins & Norcous), Aku Sorainen (Sorainen AS), Jaan Toots (U.S. Real Estate OÜ), Anne Samlik (Estravel) ja Toomas Luman (kaubandus-tööstuskoda).

Jean GIRAUDOUX

UNDIIN

Sandra UUSBERG (Tallinna Linnateater)
Raivo E. TAMM
Egon NUTER
Liina TENNOSAAR
Maarja MITT (Vanemuine)
Liina OLMARU (Vanemuine)
Rain SIMMUL (Tallinna Linnateater)
Juss HAASMA
Marika BARABANŠTIKOVA (Vanemuine)
Hannes KALJUJÄRV (Vanemuine)
Markus DVINJANINOV (EMTA Kõrgem Lavakool)

Lavastaja: Ain MÄEOTS (Vanemuine)
Kunstnik: Iir HERMELIIN
Muusika: Ardo Ran VARRES
Kostüümikunstnik: Maarja MEERU (Vanemuine)

EMAJÖE SUVE TEATER

2012 a. suve suurlavastuse lisaetendused 2013. aastal TARTU TOOMKIRIKU VAREMETES
2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 10. augustil kell 19:00

PILETID Piletilevist, Piletimaailmast ja tund enne algust kohapeal

Maikuus piletitel soodushinnad!

20. AUGUSTIBLUUS

AUGUSTIBLUUS 2013

2-3 AUGUST HAAPSALU

HONDA KUTSUB
The Power of Dreams

ASH GRUNWALD (AUS)
IAN SIEGAL BAND (UK)

HOWARD FISHMAN & THE BITING FISH BRASS BAND (USA)
RAPHAEL WRESSNIG (AUT) COMPROMISE BLUE "25" (EST)
BOTTLENECK JOHN (SWE) LUXURY FILTERS (EST) THE BLUES
OVERDRIVE (DK) TANEL PADAR BLUES BAND (EST)
CLAS YNGSTRÖM & SKY HIGH (SWE) JAMES DALTON (USA)
THE CATHOUSE RADIO (EST)

www.augustibluus.ee

Piletid: PILETILEVI
www.piletilevi.ee

Suvine tööots Soomes kosutab hästi rahakotti

Soomes võib tragi maasi-kakorjaja ühe kuuga teenida ligi poole aasta Eesti miinimumpalga.

Signe Kalberg
signe.kalberg@epl.ee

Jõgevamaalt neli aastat tagasi Soome elama läinud Piret Vahtra rajas 500 kilomeetrit Helsingist põhja poole Munsalasse hektar suuruse maasikapõllu ning otsib teist aastat Eestist lisatööjõudu. Ühtekokku pakub ta juulikuuks tööd kümnele inimesele. „Töö on ametlik ja palgaks on 90 senti kilolt. Agar korjaja nopib rohkem kui sada kilo päevas, aga on ka neid, kes hindavad enda võimeid üle ja korjavad vaid 20–30 kilo,” rääkis ta.

Soomes on tulumaksuvaba miinimum 510 eurot ja kõik, mis ületab selle piiri, kuulub tulumaksuga maksustamisele. Kuni kuus kuud aastas töötab isikult peetakse kinni 35%

noppimiskogemusega naisterahvaid. „Usaldan lihtsalt inimese juttu ja loodan, et ta on ka enda vastu aus, kui sellisele tööle tahab tulla,” sõnas ta. Mullu oli näiteks olukord, kui inimene valetas oma korjamise kogemuste ja koguste kohta ja oli hiljem maasikapõllul väga hädas.

Stardiraha teenimas

Järvamaa noor taluperemees, 23-aastane Mihkel (nimi muudetud) võttis üle-eelmisel aastal pähe mõtte alustada talutöö kõrvalt ettevõtlust. Alustamiseks läks vaja raha, mida ta igapäevase talutööga mitte kuidagi poleks kokku saanud. „Tuttavate kaudu sain Soome tööle kevadest sügiseni talle sulaseks. Kuna talutööd on mulle tuttavad, raske polnud, tööpäevad olid küll pikad, kuid ületunnitöö eest tasus tööandja topelt,” meenutas ta. Kui suur oli tema tunnipalk, keeldus Mihkel ütlemast, kuid tunnistas, et hooajatoos tasus end ära – ettevõtluse alustamiseks sai ta enam-vähem raha kokku. „Olin ametlikult tööl, maksin kõik maksud. Eestis sellist raha, mis seal mõne kuuga sain,” kinnitas ta.

22-aastane Tallinna neiu Nele (tema soovil jääb perekonnanimi nimetamata) on viimaseid päevi Soomes hooajatoöl farmis, kus tegeletakse ka lillekasvatusega. Koos temaga töötab seal alates märtsist veel kolm eestlast, kes kõik on omavahel head tuttavad. Nele töökohustuste alla kuulub kõik, mis on seotud lilledega: kasvatamine, istutamine, kastmine, pakkimine. Tunnitaksuks on kokku lepitud kaheksa eurot, palgatud on ta ametlikult. Tööd Soomes farmis soovitas talle tuttav ja Nele läks, kuna Eestis ta koondati.

„Tööpakkumine tuli lähedastelt inimeselt, kes tegi siin hooajatood aasta varem. Kuna tema ise ei saanud sel aastal uuesti tulla, pakkus ta võimalust mulle,” selgitas ta. Hooajalist tööd põhjanaabrite juurde leitaksegi sageli tuttavate kaudu, aga ka tööpakkumiskuulutuste abiga. Nii annab Soome tööhõiveamet www.mol.fi oma kodulehel teada, et otsitakse maasikakorjajaid, metsamarjakorjajaid ja marjade puhastajaid. Samast portaalist leiab näiteks ka tööpakkumise mehele metsa harvendusraiet tegema. Tööpakkujaga on arvestanud tööotsa pikkuseks 11 päeva kuni kuu aega, selle aja jooksul peaks jõudma harvendada 6 ha metsa.

Soome24.ee-s ripub aga kuulutus, kus pakutakse tööd 35 maasikanoppijale. •

Agar korjaja nopib rohkem kui sada kilo päevas ja võib nii Eestisse naasta 1500 euroga.

Foto: Shutterstock

Ravikindlustuse saajate ring laieneb sügisel

Võlaõigusliku lepinguga töötaja saab kindlustuse, kui leping on sõlmitud ka üheks kuuks.

Kristiina Viiron
kristiina.viiron@epl.ee

Alates käesoleva aasta 1. oktoobrist kaob tingimus, et võlaõigusliku lepingu (käsundusleping, töövõtuleping) alusel töötades peab ravikindlustuse saamiseks leping olema sõlmitud vähemalt kolmeks kuuks.

„Kindlustuse saab ka juhul, kui leping on sõlmitud üheks kuuks ning ravikindlustuse tekkimise ooteaeg lüheneb 14 päevani nagu töölepinguga töötajatelgi,” selgitas haigekassa avalike suhete juht Evelin Koppel. Kui töötajal on enne võlaõigusliku lepingu sõlmimist ravikindlustus olemas, jätkub see vahepeal katkemata.

Ravikindlustuse saamise tingimuseks on, ja see jääb ka alates oktoobrist püsima, et sotsiaalmaksu tuleb tasuda vähemalt sotsiaalmaksuseaduses kehtestatud kuumääralt ning maksed peavad ole-

ma tehtud iga kuu. Tänavune minimaalne kuumäär, millelt tuleb ravikindlustuse kehtima hakkamiseks sotsiaalmaks tasuda, on 290 eurot.

„Silmas tuleb pidada ka seda, et kui inimesel on sõlmitud mitme tööandjaga võlaõiguslik leping, kuid kõik tööandjad maksavad sotsiaalmaksu vähem kui kuumääralt, siis isiku eest makstavaid sotsiaalmakse ei summeerita ning ravikindlustust ei teki,” osutas Koppel.

Sotsiaalmaksu tuleb tasuda vähemalt seaduses kehtestatud kuumääralt.

Töötaja kindlustab haigekassas tööandja. Vajalikud andmed tuleb tööandjal haigekassale esitada seitsme kalendripäeva jooksul pärast lepingu jõustumist.

Kui tööandja ei ole inimest haigekassas arvele võtnud ning tol jääb seetõttu saamata raviteenus või hüvitis, peab kahju korvama tööandja.

Kui võlaõiguslik leping lõpeb, kehtib ravikindlustus veel kahe kuu jooksul, nagu ka töölepingu lõppedes. •

Piret Vahtra
maasikaistanduse omanik

Loodan, et inimene on ka enda vastu aus, kui sellisele tööle tahab tulla.

tulumaksu, saadud tulu on vaja deklareerida Eestis ning üleliigselt kinni peetud tulumaks on võimalik tagasi saada. Igal töötajal tuleb Piret Vahtra juures tasuda hooaja elamise eest 100 eurot, mille võib lasta maha arvestada ka oma palgast. Sõit Munsalasse on oma kulul, rongipilet maksab näiteks 65 eurot.

Kui teha väike rehendus ja eeldada, et tegu on väga agara korjajaga, kes suudab nopida 100 kilo maasikaid ja nii 30 päeva, siis oleks tema kuupalk 2700 eurot. Tulumaksuvaba on sellest 510 eurot, ülejäänult tuleb maha arvestada tulumaks ligi 767 eurot. Kui veel maha võtta kulutused laeva- ja rongipiletitele ja söögile, siis võiks tragi korjaja Eestisse naasta vähemalt 1500 euroga. Järgmisel aastal on tal võimalik saada tulumaksutagastust 300 eurot.

Töö algab kell kuus

Vahtra sõnul pole maasikate korjamine sugugi kerge töö, kuna seda on vaja teha iga päev ja igasuguse ilmaga. „Alustame hommikul kell kuus ja loodetavasti on töö valmis kaheksa-üheksa tunniga. Kui inimene ei ole huvitatud iga päev töötamisest, siis on tal see õigus, aga marju tuleb siiski iga päev korjata, tegu on ju kiiresti rikneva kaubaga. Seepärast ma ei taha alla 20-aastaseid palgata,” selgitas Vahtra.

Töötajate leidmiseks kasutas ta Facebooki ja tunnistas, et eelistab varasema marja-

TALLINNA TÖÖSTUS HARIDUS KESKUS

2013/2014 ÕPPEAASTAL VÕETAKSE VASTU ÕPILASI JÄRGMISTELE ERIALADELE:

Põhikooli baasil	
Mehhatroonik	3,5 a.
Autotehnika	3,5 a.
Automaatik	3,5 a.
Metalltööstuste arvjuhtimisega (CNC) pinkidel	3 a.
Keevitaja	3 a.
Müüja rõivaalal	3 a.
Sisekujundaja assistent	3,5 a.
Rätsep - stilist	3 a.
Keskikooli baasil	
Mehhatroonik	2,5 a.
Külmemehhaanika	2 a.
Autotehnika	2,5 a.
* Arvjuhtimisega (CNC) metalliõikepinkide seadistaja	2 a.
Keevitaja (poolautomaat)	1 a.
Juuksur	1,5 a.
Rätsep - stilist	2 a.
Automaaler	2 a.
Autoplekksepp	2 a.
* Autodiagnostik	1,5 a.
* Müüja rõivaalal	2,0 a.
* Müügikonsultant	0,5 a.

Uus eriala. Annab müügitoo alase lisakvalifikatsiooni.

* töökohapõhise õppe korral vajalik praktikakoha olemasolu

Soovijatele koht renoveeritud õpilaskodus.

Tallinna Tööstushariduskeskus

Sõpruse pst 182
Tallinn 13424
Telefon: 65 42 833
65 45 026
Faks: 65 42 874
e-post: info@tthk.ee
www.tthk.ee

RAK
Tööstus- ja haridusministeerium
Töötajate Liit

TASEMEL KUTSEHARIDUS

Tallinna Polütehnikum võtab 2013/14. õppeaastal tööle:

- Matemaatika õpetaja (1,0 ametikohta, eesti või vene keeles)
- Füüsika õpetaja (0,25 ametikohta, eesti või vene keeles)
- Loodusainete õpetaja (0,5 ametikohta, eesti või vene keeles)
- Inglise keele õpetaja (0,75 ametikohta)
- Materjalitöötlemise praktika ja materjaliõpetuse kutseõpetaja (0,5 ametikohta)
- Energeetika ainete kutseõpetaja
- Hoone- ja soojusautomaatika kutseõpetaja
- Programmeerimise kutseõpetaja
- Andmebaaside kutseõpetaja
- Vabavara kutseõpetaja
- Arvuti erialade kutseõpetaja
- Telekommunikatsiooni ainete kutseõpetaja
- Trükitehnoloogia kutseõpetaja (Adobe tarkvara).

Täiskohaga õpetajatelt eeldame vastavust kvalifikatsiooninõuetele (võib olla ka omandamisel). Kutseõpetajatelt eeldame erialast haridust ja/või töökogemust. Viimaste kursuste üliõpilastele on võimalik pakkuda tööd osalise koormusega. Eelise annab vene keele oskus.

Tööleasumise aeg: 19. august 2013.

Avaldus ja CV palume saata 7. juuniks Tallinna Polütehnikumi aadressile Pärnu mnt, 57, Tallinn 10135 või elektrooniliselt info@tptlive.ee.
Lisainfo telefonil 610 3612, www.tptlive.ee

k

KULTUUR

LIIK JA PÁLSSON PRAHAS ROSTRUMIL

28.–31. maini toimub Prahas rahvusvaheline heliloojate rostrum. Eestit esindab noorte kategoorias EMTA tudeng Marianna Liik teosega „Mets” ja põhikategoorias EMTA doktorant Páll Rag-

nar Pálsson teosega „Rahu ülemvõim”, mis on inspireeritud Kirde-Eesti tööstusmaastike ja Kuremäe kloostri koosmõjust. Tegu on maailma ühe olulisema nüüdismuusika sündmusega. **ERR**

AI WEIWEI MUUSIKA

Hiina dissidendist kunstnik Ai Weiwei avaldas juunis ilmuva heliplaadi „Divina Commedia” esiksingli „Dumbass”. Heviloolle tegi video Austraalia lavastaja Christopher Doyle. **Reutes**

TANEL VEENRE VOGUE'IS

Ehtekunstnik Tanel Veenre teoseid soovitab Briti Vogue. Moeajakirja teatel iseloomustavad Veenre loomingut julged vormid, elavad värvid ja mõistlikud tekstuurid. **Delfi**

Sven Grünberg tahab uue kontserdikavaga pakkuda kuulajatele võimalust end igapäevasest virvarrist korra välja lülitada.

Foto: Vallo Kruuser

Grünbergil valmis kava orientalist Linnart Mälli mälestuseks, esiettekannet on välja müüdnud.

Mart Niineste
mart.niineste@epl.ee

Mida kontserdikava „Vaadates sisse” endast õigupoolest kujutab? „Siin on mitu tahku. Kõigepealt see, et 7. juunil oleks Linnart Mälli saanud 75-aastaseks, see on ka kummardus tema elutööle. Ja mida inimene seal kuuleb? Konkreetsemalt kuuleb ta neid tekste, mida Linnart Mäll on eestindanud. On ju tema teinud meile kättesaadavaks inimkonda tugevalt mõjutanud tarkused, õppides ära mitmed ida

keeled. Ta ütles mulle kunagi, et huvi neist asjust noore mehena, kuid eesti keeles polnud tasemel tõlkeid, mispeale ta otsustas, et õpib need keeled ära ja hakkab tõlkima,” selgitab Grünberg ja täpsustab: „Teiseks see, et tänapäeva elu ei lase oma liigeses tempokuses inimestel keskenduda pea üldse oma sisemaailmale, ei võimalda sisekaemust. Mida ma selle all silmas pean? Ikka seda, et inimene peaks mõtlema suurtele ja olulistele teemadele ka, mitte ainult nauteldama püüdma.”

Tänapäeva elu, Facebook ja muu taoline seda helilooja sõnul kahjuks ei võimalda, inimestel ei jää aega tegeleda sellega, mis on tõeliselt oluline: „Ma arvan, et enamik elusid,

mis mööda saadetakse, möödubki mõttetus virvarris. Muidugi ei pea ma ennast teab mis ütlejaks, küll aga tahaksin inimestele mingisuguse mõtte-oaasi välja pakkuda, kasvõi mingi hetke, kus nad saaksid rahuneda ja selle muusika abil ehk ka tõsisemate teemade üle mõelda.”

Teadvust tuleb avardada

Grünberg selgitab, et konkreetset tsitaati, millest „Vaadates sisse” kirjutamine alguse sai, polnud. On hoopis üks pikem isiklik lugu: „Mul möödus 17. mail 38 aastat elu esimesest autorikontserdist, mis toimus Eesti esimese progebändiga Mess. Juba siis sai kirjutatud lugu pealkirjaga „Lugu”, mis käsitleb noorust ja vanadust. Kui

on noorus, siis on palju füüsilist väge, kuid vähe mõistust. Noorel ei saagi palju mõistust olla, sest puudub ju kogemus. Mõistsin seda 17-aastaselt. Ja vanaduses, kui inimene kõvasti pingutab ja end arendab, siis peaks olema mõistust, kuid

kaldalt, eaka inimese positsioonilt. Ma arvan, et kõige olulisem on inimese teadvus ja selle muutmine, avardamine ja arendamine. Mis ongi inimese elu ülesanne. Mistahes planeedi nurgas ka ei toimetata, kui sellest aru saadakse, tuleb selle nimel igakülgsest tegutseda.”

Esitajad olid Grünbergi sõnul teada enne esimeste nootide kirjapanemist: „Vox Clamantise Jan-Eik

Tulvega kunagi rääkisime, et võiks koos midagi teha. Kahjuks mitmetel põhjustel on ettevõtmine edasi lükkunud, aga nüüd tuleb ikkagi lõpuks lõpuks rahva ette. Ja mul on väga hea meel, et niivõrd

Tänapäeval ei jää inimestel kahjuks aega tegeleda sellega, mis on tõeliselt oluline.

lihake hakkab ümbert ära lagunema. Ja see vana Messi lugu on teatud mõttes aktuaalne ka täna. Viis aastat tagasi pani Vahur Kersna saate jaoks Messi uuesti kokku ja me mängisime sama vana lugu juba n-ö teiselt

Jaanus Samma: kunst ei ole alati lihtne meelelahutus

Intervjuu

Tanel Veenre
toimetaja

Köler Prize'i laureaat võrdleb kunstimaailma spordiga ja soovitab, et kunstipäi võiks ümbritseda abistav meeskond.

●● Räägime alustuseks tööst „Loož”, mis võitis nii žürii kui ka publiku poolehoidu. Kui palju püüad töö mõju ette programmeerida?

Pean kohe täpsustama, et

„Loož” on ainult üks osa seeriast „Ooper „Esimees””, kuhu kuulusid ka fotod ja sisukokkuvõtte. Kuid paistab tõeselt, et „Loož” kujunes omamoodi iseseisvaks tööks, kuigi minu jaoks on see eelkõige teisi töid toetav osa. Kindlasti on „Looži” populaarsuses oma osa ka Johanna Kivimäe helitööl, mida seal istudes kuulata sai. Tegelikult on väga raske töö mõju ette planeerida. See, kas töö „töötab” või mitte ja kuidas töötab, sõltub lõpututest detailidest, millest kõiki ei olegi võimalik kontrollida. ●● Tundub, et pendeldad oma loomingus tihti ülima esteetilisuse ja sotsiaalse närvi vahel. Millisena tajud ise balanssi? Minu teine töö sellel näitusel oli intervjuude kogumik „Lood”, millel puudus see „ülmalt esteetiline” filter. On muidugi tõsi, et mulle meeldib ilu, aga peamine on siiski, et sisu ja vorm üksteist toetaksid. ●● Kas sellised auhindamised aitavad kaasaegset kunsti marginaliseeritusest veidi keskvalja poole? Igasugused sportliku kontseptsiooniga ettevõtmised tõmbavad publikut ligi ja seda on hetkel kunstimaailmas väga vaja. Näituste külastatavus on valdavalt väike, aga seda ei tohi suu-

Jaanus Samma võitis kokku 6000 eurot.

Foto: Martin Dremljuga

rendada kvaliteedi arvelt. Köler Prize'i nominentide näitused on alati olnud väga tugevad. See, et ainult üks saab *grand prix*, on paratamatu, aga seda ei tuleks ületähtsustada, sest kõigi nominentide tööd on olnud selle väärilised.

●● Kui valusalt sa üldse tajud kunsti marginaliseeritust täna ja Eestis? Kas see on probleem? See on probleem, täna ja Eestis, aga ma loodan ja usun, et pealekasvav põlvkond on kunstisõbralikum. Kunst ei ole alati lihtne meelelahutus. Ini-

hea vokaalgrupp nagu Vox Clamantis oli asjast huvitatud. Aga on ka teised suurepärased muusikud – Liis Viira harfil, Mihkel Mälgand kontrabassil ja Vambola Krigul löökpillidel. Ma ise toimetan klahvpillide taga.”

Vilgutamist ei tule

Ootamatu koosseis, kuid kuidas see kõlab? „See muusika on mõtisklev ja ehk inimesi ka mõtiskluste lainele aitav. Ta pole kontrastne, vastanduv, kuigi mingil määral on ka kontraste. Ma arvan, et inimese elu on niigi keeruline. Elamist-olemist peaks kunsti abil aitama ja toetama, mitte lõhkuma. See on kontseptsiooni aluseks, ta on ikkagi heakõlaline muusika, kuigi on ka süngemaid noote. Ikkagi inimest toetav, mitte destrukttiivne muusika,” ütleb Grünberg.

Kava visuaalse poole eest hoolitseb Ville Hyvönen ning Grünbergi sõnul aitab see kohalviibijal veelgi mõtisklusemeeleolusse siseneda. „Kindlasti ei maksa oodata välgutamist ja vilgutamist, seda ei tule.”

Kuna kava kõlab Nigulistest ainult kaks korda ja neistki esimene on juba ette välja müüdnud, siis mis saab edasi? „Eks näis. Kui inimestel on soovi, siis minu poolest võib kava ka mitu korda esitada. See ainult rõõmustaks, kui kava soovitakse veelgi kuulata,” ütleb Grünberg napilt nädal enne esmaetkannet. ●

Helilooja

SVEN GRÜNBERG

3. ja 5. juunil 2013 kell 21.30 toimuvad uue kontserdikava „Vaadates sisse” esitlused Tallinnas Niguliste kirikus. Esitavad Vox Clamantis, Sven Grünberg, Liis Viira, Mihkel Mälgand ja Vambola Krigul.

mesed ootavad näitustelt tihti midagi, mida kunstnikud ei saa neile pakkuda, ilma et nad läheksid endaga vastuollu.

Selles, et kunst ei jõua inimesteni, on oma osa mõlemal osapoolel. Oleks vaja tugevat dialoogi publikuga, aga see nõuaks omakorda rohkem ressursse. Kui kunstnik peab oma loominguga tegelemise kõrvalt veel kümnet ametit pidama, siis on paratamatu, et ta ei jõua sellele mõelda. Aga kui lõpuks toimubki *artist talk*, siis sinna tulevad ainult kunstniku sõbrad.

Professionaalsete sportlaste puhul on normaalne, et neid ümbritseb terve meeskond. Kunstimaailmas peaks olema samamoodi, lihtsalt Eestis pole see võimalik. Kunstitööstusesse on vaja rohkem inimesi, ei piisa ainult kunstnikest ja kuraatoritest. ●

S SPORT

ZOPP LANGES AVARINGIST

Jürgen Zopp (ATP 166, pildil) Prantsusmaa lahtistel tennis-meistrivõistlustel teise ringi ei pääsenud, sest kaotas hispaanlasele Tommy Robredole (ATP 34.) kindlalt 3 : 6, 2 : 6, 1 : 6. **Delfi Sport**

KANEPI TUBLI TÕUS

14 kohta tõusis Kaia Kanepi tennis maailma edetabelis võrreldes eelmise nädalaga ja on nüüd 26. kohal. **ERR**

KANTERIL UUS KONKURENT

64.99 heitis olümpia-võitja Robert Hartingu noorem vend Christoph Harting Halles kettaheites uueks isiklikuks tippmargiks. **Delfi Sport**

SEB RATTARALLI

4107 ratturit oli eilse seisuga registreerunud SEB 32. Tartu rattarallile, mille 135 ja 65 km pikkused põhidistsid sõidetakse 2. juunil. **Delfi Sport**

Täht lõi Eesti võrkpallitaevas eredalt särama

Noorema põlvkonna tipptegija Robert Täht on edukas nii juunioride- kui ka meestekoondises.

Pärt Talimaa
part.talimaa@epl.ee

Viimasel ajal nii vasakult kui ka paremalt ohtralt kiitust teeniv nurgaründaja tunnistab, et palju peale võrkpalli tema ellu ei mahugi. Nädalavahetusel toimunud meestekoondise MM-valikmängudega sai hooaeg selleks korraks läbi ja nüüd naudib pallur kahenädalast puhkust, mille järel algab ettevalmistus augusti lõpus toimuvaks juunioride MM-iks.

Palju polnud mõtlemist ka spordiala valides. Ühelt poolt on Roberti kõrval noortekoondisi esindanud ka tema ema, teisalt on võrkpall Võrus nautinud suurt populaarsust. Ainult teismelise eas tabas Tähte korra kurikuulus veerandtund, ent mitte kuulsuse, vaid hoopis täieliku tühimuse mõttes. „Olime sõbraga trennis, mitte mis-ki meile tol korral ei sobinud ja

jonnisime. Treener Urmas Tali ütles, et pange siis minema, kui nii kõvad mehed olete. Panimegi,” meenutas Täht. „Hetkeemotsiooni toel oli umbes 15 minutit selline tunne, et nüüd on võrkpalliga kõik, aga siis mõtlesime, et kurat, tuleks ikka edasi mängida. Järgmisel päeval tahtsime juba trenni minna ja õnneks Urmas helistas ka. Pärast seda olime kohe

Valio Võru VK, mis asendus möödunud hooajal Bigbank Tartuga. Peale selle muidugi koondis, kus ta koos eakaaslastega paar nädalat tagasi Eestile juunioride MM-i pileti välja võitles, ja lõppenud nädalavahetus, kus ta tõestas, et saab hakkama ka meestekoondises. „Nii positiivseid emotsioone kui viimastel nädalatel polegi mul enne võrkpalliga seoses olnud. Saime MM-ile ja sain ennast näidata ka koondises – ülikõva!” resümeeris üks noortekoondise võtme-mängijaid.

Ühtlasi sai läinud nädalavahetusega täidetud ka pool palluri lapsepõlveunistusest, milleks oli Eesti koondise esindamine. Nüüd saab siis jätkuda töö teise poole ehk Itaalia kõrgliigas se jõudmise nimel. Tähel ongi juba välismaale pääsemiseks raudad tules. Juhul kui tuleval hooajal piiri taha minna ei õnnestu, jätkab pallur Tartu meeskonnas ja siis on tal kavas astuda ka kõrgkooli. ●

Robert Täht
võrkpallur

Nii positiivseid emotsioone kui nüüd polegi mul enne võrkpalliga seoses olnud.

platsis. Selline huvitav aeg oli, aga see pani ka mõtlemise paika,” lisas pallur.

Unistused Itaaliast

Ja võrkpalli juurde naasmist pole Täht pidanud kahetsema. Esmalt säras ta Võru meeskonnas ridades noorteklassis, siis tuli edukas periood Audentese spordigümnaasiumis. Sealt edasi juba Schenkeri liiga ja

Kõigest 19-aastane võrkpalli tulevikulootus Robert Täht ihkab pärast meestekoondises kannakinnitamist Itaalia liigasse pääseda.

Foto: Ilmar Saabas

ARVAMUS

Napp pikkus pole pärssinud

Urmas Tali

esimene treener, juunioridekoondise juhendaja

Robert on selline mängija, kes suudab vajalikud tehnilised nüansid väga kiiresti omaks võtta. Kindlasti iseloomustavad teda töökus ja võitlejahing, lisaks on ta osav ja füüsiliselt võimekas. Ka [nurgaründaja kohta] vähesel pikkusel tõttu pole tal midagi tegemata jäänud. Ta on näidanud, et ei pea olema kahe-

meetrine, et võrkpalli mängida. Saab ka teistmoodi. Roberti areng ei ole olnud väga kiire – selline, et ta oleks olnud kohe laes –, aga ta on läinud kogu aeg stabiilselt edasi. Üks asi on rõhutada tänavusi saavutusi, aga tuleks veelgi rohkem tagasi minna. Tähtis on ikkagi Audentes, kust on tulnud 80% praegusest juunioridekoondisest. Sealt algas võistkonna ja selle liidrite kujunemine, kes kannavad kaela ja otsustavad olukordi.

ISIKLIKKU

Robert Täht

Sündinud 15. augustil 1993

●● Võrkpallur, nurgaründaja
●● Pikkus 191 cm
●● Kaal 84 kg
Karjäär:
●● Schenkeri liigas on mänginud Bigbank Tartus ja Valio Võru VK-s. Esindanud Eesti eri noortekoondisi. Oli tänavu üks MM-ile pääsenud juunioridekoondise liidreid. Meestekoondises tõi mängudes Läti ja Taaniga 13 punkti.

Jaak Mae: ka türklased tunnevad MK-etapi saamise vastu huvi

Intervjuu

Kristi Kirsberg
sporditoimetuse juhataja

Esialgu viitab kõik sellele, et Otepää korraldab kahe aasta pärast murdmaasuusatamise ja kahevõistluse MK-etapi.

Juuni alguses sõidab Eesti suusaliidu peasekretär Jaak Mae Horvaatiasse Dubrovnikusse, kus toimub rahvusvahelise suusaliidu kalendrikonverents. Seal tuleb taas arutusele ka 2015. aasta Otepää MK-etapp.

●● **Jaak, praeguses murdmaasuusatamise 2014/2015. aasta hooaja kalendri mustandis on Otepää MK-etapp endiselt sees. Kas see jääbki nii?**

Oleme kalendri esialgses versioonis olnud juba aasta-pool-

teist ja ka viimasel töökoosolekul märtsis Holmenkollenis arvati, et Otepää võiks etapi tagasi saada. Kuid lõplikult läheb kalender lukku alles järgmisel aastal samal ajal.

●● **Mis võiks Eestilt veel etapi ära võtta?**

Ma ei oskagi öelda. Näiteks ehk see, kui keegi teeb avalduse, et soovib kandideerida samale nädalavahetusele. Kuid samas on meil ka oma-poolne taotlus juba tehtud. Paika pandud reeglite järgi on korralduse taotlejad jagatud kolme kategooriasse, Otepää kuulub teise kategooriasse. Niisiis on meil kõige loogilisem saada korraldamisõigus üle aasta.

●● **Kui palju on veel riike, kes ei ole varem MK-etappi korraldanud, kuid nüüd on hakanud selle vastu huvi tundma?**

Päris palju. Huvi on tundnud türklased, ukrainlased ja

Mae usub, et saame MK-etapi Otepäele tagasi.

Foto: Tiit Blaht

kasahhid. Kuid neid vaadatakse siiski nelja aasta perspektiivis kui võimalikke korraldajaid.

●● **Kas Dubrovnikus tuleb arutusele ka kahevõistluse MK-etapi Eestile andmine?**

Kindlasti. Meie mõte on ikkagi pidada etapid samal nädalavahetusel 2015. aastal. Kahevõistluse etapi korraldamine on kallim kui murdmaa oma, seega ei ole eriti mõistlik kanda kulusid eraldi ajal. ●

Otepää MK-etapp

●● Esimest korda peeti 1999. aastal.
●● Alati on kavas olnud klassikadistsid.
●● 2004 lisandus programmi teatesõit.
●● 2005 lisandus programmi sprint, mis aga jäi ava-aastal ilma tõttu ära.
●● Kokku toimus 13 aasta jooksul 11 etappi.

Heynckes võib pensioni asemel hoopis Madridi Reali juhendama minna

Kui siiani on Müncheni Bayerni võidukast treenerist Jupp Heynckesist räägitud kui peatsest pensionärist, siis nüüd on ilmunud esimesed oletused, kuhu 68-aastane sakslane edasi võiks siirduda. Juba mõni tund pärast Meistriliiga võidukarika pea kohale tõstmist hakati Heynckesi nime seostama Madridi Reali, kelle loots José Mourinho teatavasti selle hooaja lõpus klubist lahkub. Ning kuigi Heynckes ise pole spekulatsioonide kohta veel sõnakestki kostnud, teatas ka tema agent Enrique Reyes, et Heynckesil oleks hea meel siirduda tagasi klubisse, millel ta aitas 1998. aastal Meistriliiga võita.

Heynckesi pensionile mine misest hakati rääkima pärast Pep Guardioli Bayerni peatreeneriks kuulutamist jaanuaris. Kuigi sakslane ise jutte ei kinnitanud, oldi veendunud,

et Heynckes jätab jalgpalli. Nüüd ütles agent Reyes aga Hispaania riiklikule raadiojaamale, et Heynckesil oleks väga hea meel Madridi tagasi minna. „Kui Reali president Florentino Pérez helistab, siis võtame me ilmselt selle pakkumise vastu. Praegu on Heynckes eemale tõmbumas ainult Bundesligast, kuigi hetkel keskendub ta veel Saksamaa karikafinaalile.”

Siikul kolmas tiitel

Karikafinaalis kohtub Bayern laupäeval, 1. juunil Stuttgartiga ning see on Müncheni klubi võimalus kindlustada endale tänavu juba kolmas tiitel Meistriliiga ja Saksamaa meistrisarika kõrval.

Seni on Mourinhost vabaks jäävat kohta Realis kõige rohkem seostatud Paris Saint-Germaini peatreeneri Carlo Ancelotti. ● **Aet Süvari**

Astana meeskonna röömupidu pärast Giro d'Italiat. Võidukarikat hoiab Vincenzo Nibali, keda toetab ka Aleksandr Vinokurov (vasakult kolmas). Tanel Kangerti tunneb pildil ära sinimustvalge lipuga särgi järgi.

Foto: AFP / Scanpix

Astana tiimi juht Aleksandr Vinokurov: Kangert üllatab iga aastaga üha rohkem

Telegramm

Ivar Jurtšenko
Brescia, Itaalia

Astana profitiimi pealik ootab, et Tanel Kangert võtaks juunis toimuval Šveitsi velotuulil meeskonnas liidrirolli.

Esimest aastat Astana jalgratturite profitiimis peamäändžeri tiitlit kandev endine tipp-sõitja Aleksandr Vinokurov on olnud tegelik otsustaja meeskonna loomisest saadik. Just tema heakskiidul kirjutas 2010. aasta suvel Astanaga esimese lepingu alla ka Tanel Kangert.

„Kangert röömustas meid üle ootuste,” oli Vinokurovi esimene lause, mis tal mõni tund enne Giro d'Italia finišit Brescias eestlasest alluva kirjeldamiseks üle huulte tuli. „Võiks öelda, et ta üllatab meid iga aastaga üha rohkem ja rohkem. Kui mullu sõitis ta Girol väga tugevalt viimase nädala, siis sel korral oli Tanel tasemel kõik kolm nädalat. Kangert oli Vincenzo Nibali kõrval alati olemas. Leian, et Girol toimis meeskond ideaalselt, Nibalil olid fantastilised abimehed,” märkis Londoni olümpial kulavõiduga värvikale karjääri-le punkti pannud Kasahstani spordikuulsus.

Siiski ei jagunud Kangerti aadressil üksnes kiidulaulu, nagu eeldada võis. „Muidugi oli kahju, et ta ei suutnud etapivõitu ära vormistada. Tal oli Ivreas lõppenud etapil selleks

kahtlemata võimalus. Puudu jäi kogemustest. Tuleb helistada Jaan Kirsipuule, et ta Kangertile sprintide kohta tarkusi jagaks. Aga tal on veel palju häid aastaid ees ja ka Girol tuleb tal võiduvõimalusi küll ja veel,” vaatas Astana tiimi tähtsaim mees asjadele lõppkokkuvõttes ikkagi positiivse pilguga.

Kauaoodatud võit

Vinokurov lausus, et Giro d'Italia näol oli meeskonna jaoks tegemist suure kordaminekuga. „Me pole ammu suuratuuridel võidutsenud (viimati 2010. aasta Tour de France'il, hiljem Alberto Contadori võit tühistati – toim). Arvan, et minu peamäändžeriks tulek rahustas meeskonda ja tekitas parema õhkukonna. Meil on tegelikult juba aastaid olnud suur eelarve, väga head sponsorid, suurepärased sõitjad, kuid midagi jäi suuratuuridel alati puudu. Nüüd leidsime Nibali näol ka tõelise liidri, kes on valmis võitma.”

Astana valmistus tuuriks pool aastat. „Leidus kritisee-

rijaid, kes ütlesid, et hooaja alguses oli meil vähe kordaminekuid, kuid ootasime rahulikult Girot ja liikusime kindalt eesmärgi poole. Nibalit aitasime taktikalises plaanis, et ta ei kordaks vigu, mida tegi mullu, kui ründas etappidel 50 ja 20 kilomeetrit enne finišit. Piisab, kui rünnata kolm kilomeetrit enne lõppu,” vihjas Vinokurov itaallase triumfile lumisel eelviimasel etapil. „Kasahstanile oli see kauaoodatud võit. Tänu kõigile, kes meile kaasa elavad,

Kangertil on palju aastaid ees ja ka Girol tuleb tal võiduvõimalusi küll ja veel.

ja tervitused ka meie Eesti fännidele!” ütles Vinokurov, õngit-sedes samal ajal taskust telefoni. „Eurospordist helistavad,” jõudis ta mainida ning hetk hiljem kadus Astana pealik meeskonna helesinisesse bussi.

Vinokurov andis ühtlasi mõista, et Kangert läheb

8.–16. juunini kestvale Šveitsi velotuurile juba tiimi liidrina. „Usun, et Tanel suudab Šveitsis heidelda üldarvestuse kõrgete kohtade pärast. Mullu võitis ta seal etapi, nüüd on pärast väikest puhkust võimalik tulemust teha ka kokkuvõtte peale.”

Mida Kangert ise arvab? On ta tiimis aasta-aastalt kasvades valmis suuratuuridelgi liidrirolli enda õlule võtma? „Eks ma olen sellele mõelnud ja küsinud endalt, kas ma seda rolli tahan. Võib-olla mulle ei sobi, et kuulan pool aastat ette: Giro on minu ja ma lähen sinna panema. Pigem võiks mulle sobida variant, kus pean küll tulemust tege-

ma, aga mingis osas liidriroll jagatakse” kaalutles Kangert. Šveitsi velotuuri silmas pidades Kangert lubadusi ei jaganud. „Olen enne Šveitsi minekut kümme päeva Eestis. Pean Eestis mägedeta treenima ja eelkõige on siin rõhk sõnal treenima. Kolmenädalase võidusõidu järel ei ole see lihtne, usku mind. Samas tean, et ma ei tohi ennast käest ära lasta ja vedelaks minna. Siis pole minust Šveitsi velotuulil resultati tegijat.”

•

Giro tegi Kangerti tuntuks

Viimase kuu ajaga on Kangert kogunud nii raha kui ka kuulsust. Astana teenistus Girol jäi ümmarguselt 200 000 euro kanti, mis jagatakse kõigi sõitjate ja muude abimeeste vahel. Jah, ei ole kaugeltki võrreldav Tour de France'i auhinna summadega, aga ikkagi ütleb mees, et see on kurnava pingutuse eest. Mui-

dugi tegi Kangert Eesti meistri-särgis sõites endale Girol kõvasti nime nii tavafännide kui ka ekspertide ringis. „Mind tuntakse tõesti päris palju ära. Eks see särk mängib olulist osa. On hästi tabatav ja jääb silma. Eesti ja Kangert aetakse omavahel juba päris kenasti kokku, vähemalt siin Itaalias,” tunnistas rattur.

Täna Delfi Spordis: Kes Eesti kergejõustiklastest särab Gustav Sule mälestusvõistlustel?

Maaleht
HEA EESTI LEHT
etv

Kaamerad käivituvad iga ilmaga ja tasuta!

Teeme koos Eestimaa tiiru peale!
Lauluga maale!
2013

SAATEJUHI:
Gerli Padar

Jüri Aarma

SALVESTUS	KOHT JA ESINEJAD	ETV EETRIS
L, 01.06 kell 18	LÄÄNE-VIRUMAA: Välke-Maarja kultuurimaja pargis Pandivere päev ja naisekandmise võistlus ► GRETE PAIA	L, 29.06
L, 29.06 kell 17	TARTUMAA: Elva kultuurikeskuse pargis Rahvusvaheline raie võistlus ► UKU SUVISTE	L, 06.07
P, 30.06 kell 18	HARJUMAA: Vanamõisa vabaõhukeskuses Vanamõisa toidulaat ► ANNE VESKI	L, 13.07
L, 13.07 kell 17	JÄRVAMAA: Paide vallimäel Paepäevad ► MAARJA-LIIS ILUS	L, 20.07
P, 14.07 kell 16	IDA-VIRUMAA: Narva-Jõesuu linnakail Kalurite päev ► GETTER JAANI	L, 03.08
L, 27.07 kell 17	LÄÄNEMAA: Vormsi saarel Olavipäevad ► OTT LEPLAND	L, 10.08
P, 04.08 kell 16	VÕRUMAA: Kuperjanovi jalaväepataljonis Sõdurilaul NB! Sissepääs isikut töendava dokumendi alusel. ► KARL-ERIK TAUJAR	L, 17.08

Vaata asukohti: www.maaleht.ee/laulugamaale
Saatemuusika **Antti Kammiste Bänd**

Igal salvestusel läheb loosi palju toredaid kingitusi! Viimasel salvestusel loositakse välja

Maalehe aastatellimus ja uue Dacia Dusteri kasutusõigus aasta lõpuni City Motorsilt!

Toredad sõbrad panevad öla alla:

kuulutused.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutused.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

KIRED JA VIHASED 6

12.00 13.00 14.00 15.00 16.00 17.00
18.00 19.00 20.00 21.00 22.00
A. Le Coq sviit: 18.00 (ainult P)
19.00 (v.a. R,P,N) 21.00 (ainult P)
22.00 (v.a. P,N)

GATSBY

12.55 15.15 17.15 (v.a. E) 18.25 20.25
21.35
A. Le Coq sviit: 16.00 (L) 19.00 (R)

HELEN MIRREN
etenduses
AUDIENTS

13. juuni kell 21:00
17. juuni kell 19:00

OLEN NII ELEVEL

14.20 (N) 16.55 (v.a. N) 19.20
21.25 (v.a. N)

**STAR TREK
OTSE PIMEDUSSE 3D**

3D 12.05 (N) 12.45 (v.a. N) 15.45
18.45 21.45

POHMAKAS 3

3D 12.40 14.40 (v.a. N)
2D 11.40
3D RUS 11.35 (N)
2D RUS 12.20 14.05 (v.a. N)

Varjatud kuningriik

3D EST 12.40 14.40 (v.a. N)
2D EST 11.40
3D RUS 11.35 (N)
2D RUS 12.20 14.05 (v.a. N)

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

DINOAG	PERE
3D EST 15.05 (N)	
2D EST 11.50 (v.a. N) 14.50 (v.a. N)	
3D RUS 12.25 (v.a. N)	
2D RUS 12.15 (N)	
RAUDMEES 3	MS12
3D 14.10 (N) 16.00 (v.a. N)	
18.55 (v.a. N)	
2D 11.55 16.30 (ainult N)	
SAMSARA	L
19.05	
TERE TULEMAST LÖKSU	21.50 K12
TRANS 21.40	K14
UNUSTUS	16.50 (v.a. N) MS12
VERI, HIGI ja PISARAD	K12
16.30 21.30 (v.a. N)	
ÕUDNE FILM 5	14.45 19.35 K12
POHMAKAS 3 - EELLINASTUSED!	MS12
FEEL THE DIFFERENCE ainult, 30. mail	
18.25 19.30 20.50 21.55	
A. Le Coq sviit: 19.00 (N) 21.30 (N)	

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väarikad kinohommikud

Ludwig II
Filmi juhatab sisse Linnar Priimägi.

Iga 5. seanss **TASUTA!**

11:00

Ölimäe öied

KINODES ALATES 10. MAIST

11:20 14:00 19:40

OLEN NII ELEVEL

LOS AMANTES PASAJEROS

15:10 17:50 21:15

KINO »SÕPRUS«

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1953

LUMIVALGEKE

16:05

19:00 21:15

28.05	Väarikad kinohommikud: Ludwig II	11:00	Olen nii elevel	15:10 17:50 21:15
	Ölimäe öied	11:20 14:00 19:40	Samsara	17:05 21:00
	Lumivalgeke	13:00 15:45 19:00		

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1320

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO »SÕPRUS«

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1953

LUMIVALGEKE

16:05

19:00 21:15

28.05	Hannah Arendt	16:30
	Lumivalgeke	19:00 21:15

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast! Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutused.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Laste fond
TARTU ÜLICOOLI KLIINIKUM

Peetri ema Anne: "Peeter on meil eriti raskekujulise epilepsiaavarmiga voodihaige sünnist saati. Nüüd juba 15 aastat vajab ta jätkuvalt ööpäevaringselt hooldust."

AITA AITAJAL AIDATA!

Aita meil tasuda sügava puudega voodihaigete laste lapsehoiuteenuse eest!

900 5025 **5 EUR**
900 5100 **10 EUR**
900 5500 **50 EUR**

www.lastefond.ee/peeter

TALLINNA LINNATEATER

Suvelavastus

Pál-tänavä poisid

juunis-juulis 20.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

29. mail musta laega saalis Vanalinna Hariduskolleeiumi Teatrikooli abiturientide lavakava

JODOK SAADAB TERSI

Esinevad: Joonas Mattias Sarapuu, Kaisa Kattai, Kaspar Sellin, Johanna Aus, Priit Põldma, Merilin Reede, Oskar Punga, Mona Mi Mikkin, Henri Otsing, Mattias Kuppert, Karoliina Saatpalu, Magdaleena Maasik, Anna-Liisa Talts, Sander Roosimägi, Leander Meresaar. Juhendaja Tõnis Rätsep.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

Katusekino sõbrad

Carlsberg elisa

KATUSE KINO

TÄNA
VÄRSKE FILM

VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

ACAB - All Cops Are Bastards
Stefano Sollima, 2012 / 112 min

HOMME
VÄRSKE FILM

Samsara
Ron Fricke, 2012 / 102 min

PILETID EELMÜÜGI: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seanssi Katusekinos.

KATUSEKINO.EE

Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Seansside algus orienteeruvalt kell 22.30.

PILLE SAKS

Õnne sünnipäevaks!

Eesti Päevaleht

Vanalinna Hariduskolleeegiumi
HEATEGEVUSLIK

KUNSTIOKSJON

30. mail
kell 18.00
VHK Gümnaasiumis
Vene tn 22

Töödega on võimalik tutvuda
www.vhk.ee/kunstioksjon
Kunstioksjoniga kogume vahendeid
riigi poolt rahalise toetuseta
tugiteenuste edasiseks
võimaldamiseks lastele.

ARNE MAASIK
AUGUST KUNNAPU
ENDEL KOKS
EVI TIHEMETS
JAAN TAMMSAAR
JURI ABRAK
KAIDO OLE
LAURENTSIUS
LEONHARD LAPIN
MAARA VINT
MARE VINT

MARJU BORMEISTER
MATI KARMIN
PEETER LAURITS
BOTH HUIMERIND
TAUNO KANGRO
URMAS VIIK
VIIVE NOOR
VIVE TOLLI
MARJE UKSINE

ja paljude teiste tööd

Oksjonil osalemise tasu ühele 20 € / kahele 30 €
Piletite eest on võimalik tasuda Miikaeli Ühenduse arveldusarvele 10220032807012,
selgituseks „kunstioksjon“. Piletid müügil ka Vene 22 Gümnaasiumi valvelauas,
25. mail toimival VHK mailaadal ning tund enne algust kohapeal.
Küsimustega palun pöörduda: Heidy Eskor-Kiviloo, heidyk@gmail.com, 5104454

Täiendatud väljaanne

Tiina Kuuler

Koduveini aabits

Koduveini aabits

Täiendatud väljaanne

Tiina Kuuler

120 lk

Käesolev raamat on lühike õpetus sellest, mida algajad kodu-
veinitegijad teadma peaks: millest koduveini valmistada, millised
on vajalikud tarvikud, millist pärmi kasutada, kuidas käärimine
lõpetada ja vein pudeldada... Lisaks veel hulganisti nõuandeid
veini säilitamiseks, serveerimiseks ja parimaid koduveini retsepte.
„Koduveini aabitsa“ täiendatud väljaandes on muu hulgas lisa-
tud kolm uut teemat: malolaktiline käärimine, kontsentreerimine ja
pastöriseerimine.

 Maalehe Raamat

Tellimiseks helista telefonil 680 4443 või
külasta meie kodulehte www.healugu.ee

AEG
KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust.
Pakkuda võib lageraidest
harvenduseni.
ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

 HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Müük

- Müügil kontorilauad.
Hind alates 35 eurot sisaldab KM-i.
Kasutatud büroo- ja profimööbel.
Tähetorni 21-i Tallinn E-R 10-17
Apunek OÜ
- Pakun müüa kasevihtu.
Tel 5646 6214.

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel. ASA&O
LaenuGrupp. Tartu mnt 29 TLn. 6486083
www.aolaenuud.ee Tutvuge tingimuste-
ga, konsulteerige asjatundjatega.

Teenused

- KAARDIDENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24h, h 1,09€/min
www.ennustus.ee

Tervis

- Parasühholoog Ž. Stepanjan
aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse,
ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi
puhul. Konsultatsioon. Tel 58588910.

Jäi kurvaks koduõu ja
tühjaks tuba...

**ARVI
MARIST**

Mälestavad leinas Lauri ja Helle

Tallinna Balletikool

Mälestab kauaaegset
kontsertmeistrit

ESTHER HANSONIT

Südamlik kaastunne
Riinale abikaasa ja poegadele isa

LEO KITTI

surma puhul
TT 79õ kursusekaaslased

Mälestame leinas head
majanaabrit

HARRY NUMMERTIT

ja avaldame sügavat kaastunnet
perekonnale

KÜ Vana Toomas elanikud

Tuul mere kohal tasa liigub
me vaikes leinas langetame pea

Mälestame
head kaasteelist

**TAIMO
TALKI**

Sügav kaastunne
lähedastele

Nivoo Projekt

Armast
kursusekaaslast

**JAAN
KIRSSI**

mälestavad ja avaldavad
kaastunnet omastele

1964-ndal aastal
Tartu Ülikooli lõpetanud
arstid

Teatame kurbusega,
et meie seast on lahkunud

**ARVI
MARIST**

07.01.1947 - 25.05.2013

Leinavad lapsed peredega

Ärasaatmine
29. mail kl 13.30
Tallinna Krematooriumi kabelis
Pärnamäel

Avaldame sügavat kaastunnet
Ivar Maristile

ISA

surma puhul

Sõbrad ja kolleegid
Väo Paas OÜ

Südamlik kaastunne
Silva Aoveerele perega
kalli lapse, lapselapse ja venna

**HENRY
MATTIAS**

kaotuse puhul

Elme Messer Gaas ASi
kollektiiv

**ESTHER
HANSON**

31.07.1919 - 24.05.2013

Mälestame

Avaldame kaastunnet lahkunu
omastele

Eesti Teatriliit
Eesti Teatriseenioride Ühendus

Ärasaatmine
29. mail kl 10.30
Pärnamäe kabelis

Teatame kurbusega,
et lahkus meie kallis
ema ja vanaema

**ANNI
MASING**

29.02.1920 - 26.05.2013

Ärasaatmine toimub
Metsakalmistul
31. mail kl 14

Pärgi palume mitte tuua

Leinavad omaksed

Vabariigi Presidendi Kantselei

mälestab leinas
Kotkaristi teenetemärgi
kavaleri

**RICHARD
SÄÄGIT**

ja avaldab südamlikku
kaastunnet lahkunu
omastele

Avaldame sügavat kaastunnet
Sven Salbenile
kalli isa

**KALJU
SALBENI**

surma puhul

Töökaaslased
AS Angroo Ehitusest

Südamlik kaastunne
Eri Klasile tädi

**ESTHER
HANSONI**

surma puhul

Kolleegid
Tallinna Filharmooniast

Valus on mõelda, et Sind enam ei ole
ja iial Sa enam me juurde ei tule...

Teatame kurbusega,
et lahkus meie kallis
abikaasa, isa ja vanaisa

**LEO
KITTI**

29.08.1949 - 24.05.2013

Ärasaatmine
28. mail kl 15
Tallinna Juudi Kalmistul

Leinavad omaksed

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon
08.55 Draamasari Holby City haigla: Kaitse (Holby City, Inglise 2004)
09.55 Terevisioon*
11.55 Prillitoots (subtiitritega)*
12.55 Meie inimesed: Marek*
13.20 Osoon (subtiitritega)*

13.50 Matsalu linnuriik (Eesti Telefilm 1980)
14.20 Telelavastus Kallima naeratus (ETV 1997)*
15.10 Päevil, mil Sind ma näen. Laulab Kare Kauks (ETV 1986)
15.30 Komöödiasari ENSV: Hull lugu*
16.00 Draamasari Holby City haigla: Kaitse (Holby City, Inglise 2004)*
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Komöödiasari Hajameelselt abielus: Sünnipäevapidu (Eesti 2007)
17.35 Draamasari Waterloo Roadi kool
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Dokfilm Miks me armastame kasse ja koeri? (USA 2009)
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Eesti lood: Kuutõbised (Eesti 2006)
22.10 Draamasari Vaalasaarte Maria: Advent (Hvaler, Norra 2010)
22.55 Draamasari Waterloo Roadi kool*
23.50 Ringvaade*
00.57 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 514
06.45 Joonissari Karlsson katuselt: Karlsson mängib peitust
07.10 Joonissari Zig ja Sharko
07.35 Joonissari Multimaania
08.00 Reporter*
09.00 Roosa teemant*, 122
10.00 Küladetektiivid*, 41: Tappev lõhn
11.00 Kodus ja võõrsil*, 5505
11.30 Lahkujad*, 4: Viimane!
12.30 Heeringas Veenuse õlal*
13.00 Ärapanija*: Hooaja viimane!
13.30 Doktor Oz: Bakterid, mis ähvardavad Ameerikat
14.30 Komissar Rex: Viimane kihlvedu
15.30 Punased roosid, 515
16.30 Roosa teemant, 123
17.30 Kodus ja võõrsil, 5506
18.00 Küladetektiivid, 42: Kuningas Ludwigi uus ohver
19.00 Reporter
20.00 Eesti kõige-kõige: Hooaja viimane!
20.30 Krimi
21.00 Kriminaalne Venemaa

21.35 Nikita: Vabadus
22.35 Mängufilm Ordu (The Order, USA 2001)
00.30 Chuck: Chuck vs Coup d'Etat
01.25 Merepatrull: Kaitsesüsteem
02.10 Mõrvaennetajad*: Põhjus
02.55 Reporter*
03.45 Nikita*: Vabadus
04.25 SuviBergenis* (Saksamaa 2011)

TV3

06.15 Multifilm Beyblade
06.40 Multifilm Pop Pixie
06.55 Multifilm Pop Pixie
07.05 Multifilm Smurfid
07.30 Multifilm Beyblade*
07.55 Armastus võidab, 45*
08.55 Kirged torm, 1640*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6481*
10.20 Top Shop
10.35 Päikese poole 1, 12
11.35 Kaitseinglid 5, 1

12.30 Ment 2, 12: Vajalikud inimesed*
13.30 CSI Miami 10, 15*
14.30 Vaprad ja ilusad, 6482
15.00 Lena, mu elu armastus, 105
16.00 Armastus võidab, 46
17.00 Kirged torm, 1641
18.00 Kätemaksukontor: Lahutus Eesti moodi 2
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Kaua võib!
20.30 Suletud uste taga 3, 6
21.30 Kodumaa 1, 2: Elegants
22.30 KINO3: Mängufilm Merejala-väelane 2 (USA 2009)
00.30 CSI kriminalistid 12, 18: Kurjus imedemaal
01.30 Vabaduse hind 1, 10: Kõige eest on makstud
02.20 Kuni surm meid lahutab 4, 13
02.45 Kaua võib!*
03.15 Stop!*
03.45 Suletud uste taga 3, 6
04.40 Seitsmesed uudised
05.30 Lena, mu elu armastus, 105*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2
07.10 Animasari Völukarussell* **07.20** Animasari Tatonka lood* **07.30** Animasari Ruff tegutseb* **07.40** Animasari Ma olen hirmus mutukas* **07.42** Animasari Mina olen loom: Suur sipelgaõgija* **07.45** Seiklussari Willy Fogiga ümber maailma* **08.15** Lastetuba: Kuidas teha laulu* **08.30** Õpiõul: Kolga **09.00** Ringvaade* **10.03** ERR-i uudised **17.05** Kuidas saada kangelaseks* **18.00** Animasari SimsalaGrimm **18.25** Animasari Näh **18.30** Lastetuba: Poiste mängud **18.45** Animasari Völukarussell **18.55** Animasari Jutud väikesete lastele **19.05** Animasari Tinga Tinga lood **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Pealt-nägija (venekeelsete subtiitritega)* **20.45** Erica: Kultuürirevolutsioon **21.30** Keskkonnakuu. Kui maakera vajab kapitaalremonti) **22.25** 4x4. Magadan, 9/10 **22.55** Eesti TOP 7 **23.40** Kuritegu, 20/2000 **04.3** ERR-i uudised

Kanal 11
06.15 Totaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz*: Doktor Ozi 1000 dollari säästuplaan **09.55** Ellen **10.50** Kohtumine vanematega: Kooli-

direktor **11.20** Everwood* **12.10** Top Shop, 121 **12.25** Nero Wolfe: Koera surm* **13.25** Nero Wolfe: Võmmitapja* **14.25** Kokakool **15.20** Oprah: Legendaarne ikoon Jane Fonda **16.10** Doktor Oz: ADHD-diagnoos, mis võib päästa abielu **17.05** Everwood: Everwood, konfidentsiaalne **18.00** Pahad tüdrukud, 25 **19.00** Kodutunne **20.00** Kuidas alasti hea välja näha **4 21.00** Lahingusse lähevad kodukaunistajad, 5 **22.00** Kadunud, 29 **23.00** Selgelt-nägijatest uurijad **23.30** Kanal 11 ja Kanal 12 sünnipäevapidu* **00.00** Reporter **01.00** Ellen **01.50** e-armastus **02.20** Kodutunne* **03.10** Doktor Oz **03.55** Pahad tüdrukud* **04.45** Reporter* **05.30** Roosa teemant, 52

TV6
06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna 4, 430 **10.00** Kutsuge Cobra 11 10, 11 **11.00** Walker, Texase korralvõim: tuleristsed **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 4, 431 **14.00** Kutsuge Cobra 11 10, 11 **15.00** Farscape – kosmoses kaotsis 4, 86 **16.00** Kolmas kivi päikesest 5, 117 **16.30** Kutsuge Cobra 11 10, 12 **17.30** A-Rühm 4, 23 **18.30** Simpsonid 11,

5 **19.00** Ameerika paps 3, 23 **19.30** Kolmas kivi päikesest 5, 118 **20.00** Seks ja linn 3, 44 **20.30** Simpsonid 11, 6 **21.00** KINOÕHTU: Lahingureeglid **23.30** Paljalt naljakas **1 00.00** Eureka 4, 8 **01.00** Salatoimikud 4, 89 **02.00** Tana õhtul, otse-eetris* **03.00** Naked & Funny **6 03.30** Hommikuraadio **04.05** Kodu keset linna 4, 431 **04.50** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal 12
06.30 Kanal 11 ja Kanal 12 sünnipäevapidu* **07.00** Reporter **08.00** Galileo* **08.30** MacGyver* **09.20** Conan* **10.10** Rannavale **11.00** Jututuba **13.40** Komissar Rex* **14.35** Walker –Texase korralvõim* **15.25** MacGyver **16.20** Teolt tabatud **17.10** Komissar Rex **18.05** Walker – Texase korralvõim: Mustangid **19.00** Tuvikesed* **19.30** Tuvikesed* **20.00** Galileo **20.30** Ärapanija **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Mängufilm Kas me oleme juba valmis? (Kanada 2007) **23.15** Kanal 11 ja Kanal 12 sünnipäevapidu* **23.45** Conan **00.35** Kaks ja pool meest **01.00** Tuvikesed: Tola, aga minu oma **01.25** Tuvikesed: Oiglane vahetus **01.50** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Tunned vajadust juhtida ja juhendada, suudad oma loomuliku autoriteediga inimesed kaasa tõmmata.

SÕNN Päev soosib lahendusi, avardumist, uute vaatenurkade tekkimist. On hea aeg nii reisi kui ka põhjalikumate vaimset pingutust nõudva ettevõtmise alustamiseks.

KAKSIKUD Päikese ja Neptuuni „halb” aspekt tekitab segadust, infomoonutusi ja möödarääkimisi. Kipud olulisi faile või pabereid ära kaotama.

VÄHK Mida vajad sina ja mida sinult vajatakse? Sinu kui ühiskonnaliikme ja sinu kui kordumatu isiku vajadused ei pruugi sugugi kokku langeda.

LÕVI Parim päev süvenemiseks neisse asjadesse, mis sind tavaliselt külmaks jätavad. Näed selgelt kõiki detaile ning see omakorda aitab ennetada võimalikke vigu.

NEITSI Kuna jätd inimestele igati hea ja meeldiva mulje, võid olla edukas näiteks mingit kaupa või teenust müües. Sinu positiivne aura paistab rohkem välja.

KAALUD Minevik, juured, perekond, mälestused – need märksõnad võivad neil päevil rohkem esile kerkida. Ühtlasi tuleks söömise ja joomisega piiri pidada!

SKORPION Vajaduse korral oled sa täna võimeline tõeliselt süvenema. Intuitsioon ja loogika täiendavad teineteist. Samal ajal on oht üle töötada.

AMBUR Raha ja asjademaailmaga võib hetkel kaasas käia ülemäärane energiakulu. Kui keegi tahab raha laenata, leia usutav põhjus keeldumiseks.

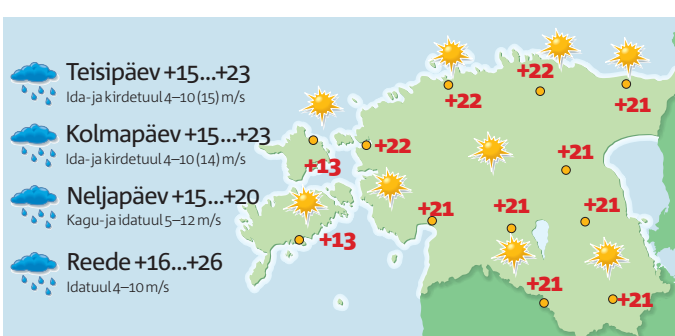
KALJUKITS Tõises liinis on seis soodne juhul, kui tegutsed individuaalselt. Koostöö ei suju kuigi hästi. Sind häirib eelkõige inimeste pealiskaudsus.

VEEVALAJA Usud asjadesse, mis võivad teistele tunduda veidi veidrad või elukauged. Fantaasia aitab sul välja tulla keerukatest probleemidest.

KALAD Põgened reaalsuse eest oma keerukasse fantaasiamaa- ilma. Eriti just õhtutundidel tunned puudust romantilisest õhkkonnast ja heast muusikast.

MEELELAHUTUS 19

ILM

RISTSÕNA

	PÕNGER- JAS	TORN- VILJA- HOIDLA	UTMISNÕU ... LANKA	(VLJA)TERA SUGUHARU JUHT	MILLEGI TIPMINE OSA METALL	...VÕTJA PÜSTOEND	BINARY TREE KINEMATO- GRAFIK	ÜLE- ANNETUS LÄBIULATUV AUK	EAKAM ÕHUKESKSEK KULUNUD RIIE
MORSK									
U NAABER									
SÕORD									
...PÄEV (Ilhohelte- pöev)									
NOOT									
PUTUKAS									
MEHENIMI									
VÄIKE									
... KAUKS									
KÜLATANAV									
TALLINNA EKS- LINNAPEA									
LINN- MAGUS									
VÄIKE ... (võike sõrm)									
SUUDME- LAHT									
VALD PÄRNUMAAL									
JÕGI SAAREMAAL									
KUNSTÜKK									
TÄHT (inglise k.)									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

•• Vanamees läheb seksuoloogi juurde ja kaebab:
„Aidake, doktor, me ei saa naisega seksist rahuldust!”
„Aga kui vana te olete ja kui vana on teie naine?”
„Mina olen 82, naine aga 73.”
„Niisiis, teie olete 82 aastat vana, teie naine aga 73... Hm... Ja millal te aru saite, et te seksist rahuldust ei saa?”
„Kolm korda eile õhtul ja kaks korda täna hommikul.”
•• Üks sõber helistab teisele:
„On mul alles pohmakas! Jõin eile nii palju, et isegi ei mäleta, kuidas sinu juurest koju sain. See viimane pudel oli vist ikka liast.”

„Igatahes oli viimane pudel liast! Muide, hüppa tänu minu poolt läbi.”
„Miks?”
„Kuidas, miks? Tood mu kassi tagasi ja viid oma kaabu ära.”
•• Titanic upub. Inimesed rabelevad jääkülmas vees. Kõlavad karjed. Mingile lauajupile roninud grusiinlane sõuab vaikides uppumiskohast eemale. Äkki kerkib veest keegi mees ja ronib vaevaliselt grusiinlase lauajupile. Grusiinlane vaatab teda ja puhkeb nutma:
„Sa ei usu, kallis, aga ma olen esmakordselt sellises olukorras – külatine on kohal, aga lauale pole midagi panna!”

SUDOKU Pappocom Lahendused ja vihjed. www.sudoku.com

5					3	
	1			4		2
			3	8	9	
			6		8	7
	6			5		
4	8		3			
		8	1	6		
9		5			1	
	7					8

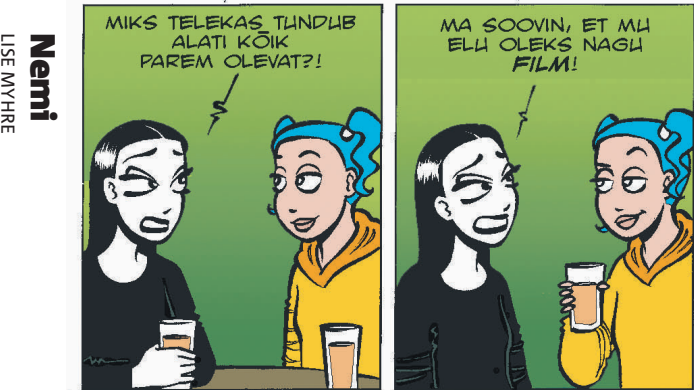
SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

6	1	8	5	2	4	3	9	7
4	5	2	3	9	7	6	1	8
7	9	3	1	6	8	4	5	2
8	6	1	4	3	5	7	2	9
9	2	7	8	1	6	5	4	3
3	4	5	9	7	2	1	8	6
1	7	4	2	8	3	9	6	5
5	8	6	7	4	9	2	3	1
2	3	9	6	5	1	8	7	4

Sudoku EPL-i veebiväljaandes
Mängi. www.epl.ee/sudoku

LOODUS

Kristel Vilbaste
loodusenaine@hotmail.ee

MAATOHTER

Saunaravi põhjarannal

Kui selg jäi aigest, siis saunas tõine määris selja suaned siebiga kokku. Aige õli vatsuli laval, tõine istus lava serval juures ja kää päkkäga lükkas neid siepisi suani müädä. Sie üaldi triikimine. Kui õli kondi aigus, kondid valutasivad, siis esimene asi küält saun ja triigiti ja viheldi kõvast. Kiraseriga (petrooliumiga) määriti ja tärgandeliga (tärpentiiniga) aigeid kõhtasid ja siis jällä tõine kääga õorus sene rohu naha sisse. Vanad inimesed, kes õlid, siis neid ikke viheldi, kui kondid õlid aiged ja ise ei jäksand, ja triigiti. Mudimine õli jällä sie, kui piigitseti pihkudega neid aigeid suani. – *Kohtla küla*

Kõred ehk juttself-kärnkonnad peavad pulmi.

NÄDALA NELI ILMAMÄRKI:

- maikellukese hurm,
- peoleo kräunumine,
- sääsetants
- ja uduhommikud.

TSITAAT

Võilillemahлага määrati soolatüükaid, mõnel pool ka nägu, et see valgeks läheks. Mädanavale haavale pandi võilillelehti.

SOOVITUS

Mind on alati huvitanud, mismoodi teha õiget jahukorti. Kohtla kandis käis selle tegemine nii: piim pooleks veega aeti keema, maitsestati soolaga ja siis segati sisse kas odra- või rukki jahu, nõnda et sai paras kõrdipaksus. Ja keedeti paras supilurr valmis. Tänapäeva inimene võib lisada kõiksugu maitserohelist: punet, liivateed, estragoni, karulauku. Kuid olulise osa annab sellele toidule suure lurinaga söömine.

Mai neljas nädal: unetud udused suvehommikud

Pole mingi ime, kui kell neli uni silmist kaob. Vanasti mindi sel ajal karja ja põllule tööle ning küllap see on meile geenidega sisse antud.

Ses hommikus on midagi lummatavat ja põnevat, sestap tasub enne pooleviiest päikesetõusu linnast välja minna. Heinamaadele, udulinade vahele. Kuulama, nuusutama ja katsuma. Jah, neil päevil, kui sadu pole olnud, on nüüd igal hommikul aovalguses tõusnud muinasjutuline udu. Maa on nii vett täis, et esimesed päikesekiired toovad vee ka õhku. Käisin rattaga seda ilu vaatamas ja uskuge, midagi kaunimat pole olemas. Ses udus on ööbikulaulu ja ritsiklennusirinat, mullused putkevarred on täis ämblikuvõrke, millel küljes udupiisad sajas erinevas pärlitoonis.

Toominga öitseag on läbi, kuid tuuleil toob mõne vana taluaseme juurest ikka sületäie sirelilõhna. Esimene üle taevavõlvi sirutuv päikesekiir lööb tantsima äsjapuhkenud pihlakaõiekobaral. Ja kui alustab rukkiräak... Rukkiräake oleks tänavu justkui rohkem. Kuid kui püüdsin hommikusel ratasõidul neid kokku lugeda, tabas mind üllatus. Ma ei ole ainuke varahommikune ärkaja! Ikka söidab mööda mõni auto või mootorratas, kõik tõttavad kuhugi. Rääguloendusest müriinas asja ei saa.

Rästapoeg rohus

Looduse põhitegelased on praegu linnud. Eriti põnev on avastada, kes on kevadvallutanud maakodu ajal, kui suvepuhkus veel alanud pole. Meil Kütiorus oli kanepilind teinud pesa lillepeenra kuusetutsu otsa, veel nädal tagasi olid selles säravsinised munad, aga liiga avalikus kohas pesitsemise lõpetasid kellegi kihvad.

Sinikaelpardi mammi haub õuetiigil juba teist nädalat ja lahkub pesalt ainult siis, kui unustan end asjatoimetuste käigus liiga lähedale minema. Siis ehmatame mõlemad. Märkamata olemine endale saanud ka uue maasikasõõjate põlvkonna, alles kehvalt lendav hallrästapoeg hüpleb mu ees.

Piibehehe kellukesed

Sel aastal on Lõuna- ja Põhja-Eesti vahe eriti tuntav. Kui põhjas hakkab öitsema toomingas, on lõunas sirel juba poole öitsemise peal, lõhnab maikelluke ja võilillel on esimesed udupead. Rohi on kohati põlvini. Rapsipõllud on küll ilusad, nii kollast asja kohe jääb vaatama, aga mesilasepidajana ei meeldi mulle see pilt. Tasapisi on puude hele-

Maikuu on pakkunud hulganisti uduseid varahommikuid. Kaseoksas hüüab kaelustuvi.

Hallrästapesas on suured pojad. Peagi sirutatakse tiivad esimeseks lennuks.

roheline hakanud muutuma vanaroheliseks. Enam ei saa rääkida verinoorest kevadest, õieilu on asendunud pisikeste viljanupsudega. Ja isegi va saar, see kõhkleja, on hakanud lehte minema.

Kiritigude kiri teel

Muidugi on praegu põllupida ja rõõmuag. Kõik sirgub ja tasub vaid pisike seeme mulda visata, kui nädala pärast on tulemus näha. Herned vajavad juba tokitamist ja naerid harvendamist. Rabarber on lapsekõrgune ning sibulatelt ja salatilt saab rohelist. Muidu-

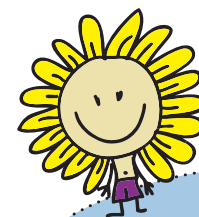
Kiritigusid on kole-tult palju, võsa-vööttigu või teetigu peaaegu ei kohtagi.

gi himustavad seda rohelust sajad suud. Kiritigusid on terve Eestimaa koletult täis saanud. Võsa-vööttigu või teetigu enam peaaegu ei kohtagi. Nae-riiblikate põlvkond on lennus. Aga sääski siiski nii palju pole kui eelnevatel aastatel. Ja puuke on tavatult vähe. ☉

Käes on maikellukeste öitsemise aeg.

Foto: Arne Ader (www.loodusemees.ee)

Kiisi nõu:

Millal on õige aeg suvelilled õue istutada?

Mida teha ilusa muru saamiseks?

Mida teha, kui öökülmad kimbutavad?

Aialeht.ee
ROHENÄPU PARIM NÕUANDJA

VASTAVAD AIALEHT.EE SPETSIALISTID!